

ONDERZOEK
NETWERKONTWIKKELING
EINDHOVEN

Eindrapportage

Bureau van Dijk en Van Soomeren
drs N. Hilhorst
drs C. Verwoerd

met medewerking van
drs A.G. van Dijk
Amsterdam, juli 1990

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1 Inleiding	1
2 Onderzoeksopzet Netwerkontwikkeling	3
2.1 Opzet en onderzoeksvragen	3
2.2 Activiteiten eerste fase	3
2.3 Activiteiten tweede fase	4
2.4 Activiteiten derde fase	7
3 Resultaten doelgroepanalyse en infrastructuur	8
4 Aanbevelingen netwerk	19
4.1 Inleiding	19
4.2 Omschrijving netwerk	20
4.3 Beantwoording onderzoeksvragen derde fase	21
4.4 Aanbevelingen netwerk	25
5 Taken en profielschets van een project-ontwikkelaar	28
5.1 Inleiding	28
5.2 Taken	28
5.3 Profielschets	31
 Bijlage 1: Resultaten: doelgroepanalyse	 1
1.1 Inleiding	1
1.2 Algemene achtergrondgegevens	1
1.3 Jongeren met achterstand op huisvesting	4
1.4 Jongeren met achterstand op arbeid en scholing	6
1.5 Jongeren met achterstand op gezondheid	8
1.6 Jongeren met achterstand op invulling van vrije tijd	10
1.7 Jongeren met politiecontacten	10
1.8 Jongeren met achterstand op sociale vaardigheid/zelfredzaamheid	11
1.9 Samenvatting	11
 Bijlage 2: Resultaten: de infrastructuur voor de doelgroep	 13
2.1 Inleiding	13
2.2 Stichting Buurtwerk Eindhoven	14
2.3 Stichting Buurtwerkplaatsen	16
2.3.1 Regio Nieuw Woensel	16
2.3.2 Regio Oud Woensel (Nieuw Fellenoord)	17
2.3.3 Regio Stratum Jongerenwerk in 't Ackertje	20
2.4 ESKAWEE Strijp	21
2.5 Wijkagent Noord en Zuid	23
2.6 Jeugdservicebureau	24
2.7 Huize Odulpha	25
2.8 Stichting Jeugd en Gezin	26
2.9 Hulp aan Druggebruikers	28

	pagina
2.10 RIAGG Sectie Jeugd	29
2.11 Coördinatoren voetbalvandalisme PSV Eindhoven	30
2.12 Projectbureau GAB/GSD	32
2.13 Start	33
2.14 HALT Eindhoven	34
2.15 CAD	36
2.16 Afdeling reclassering van het Leger des Heils	38
2.17 Dynamo	39
2.18 JAC	42
Bijlage 3: Analyse samenwerkingsverbanden	44

Ten behoeve van het onderzoek is een begeleidingscommissie geformeerd bestaande uit:

- Dynamo: dhr. F. Dielissen en dhr. T. Siroen;
- JAC: dhr. W. van Broekhoven en dhr. R. Borgwat;
- BWE: dhr. C. van Straalen;
- Projectontwikkelaar: dhr. H. Steverink;
- Inspectie jeugdhulpverlening: dhr. E. Wezenberg;
- Gemeente: dhr. H. Lamers.

Zij brainstormen over mogelijke invullingen van de netwerkgedachte en geven werkbegeleiding aan de projectontwikkelaar.

Gedurende het onderzoek is afgesproken dat de initiatiefgroep als gezamenlijke opdrachtgever fungeert.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de onderzoeksopzet en onderzoeksactiviteiten terug te vinden.

In hoofdstuk 3 wordt verslag gedaan van de onderzoeksresultaten van de tweede fase. Ter ondersteuning hiervan is in bijlage 1 de doelgroepanalyse en in bijlage 2 de infrastructuur voor de doelgroep uitgebreid weergegeven.

In hoofdstuk 4 wordt verslag gedaan van de bevindingen van het onderzoek in de derde fase. In bijlage 3 wordt een analyse van de samenwerkingsverbanden gegeven.

Tot slot volgt in hoofdstuk 5 een aantal taken en een profielschets van de projectontwikkelaar.

2 ONDERZOEKSOPZET NETWERKONTWIKKELING

2.1 Opzet en onderzoeksvragen

In het onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Wie (kenmerken) behoren tot de doelgroep voor wie het netwerk moet worden ontwikkeld?
2. Hoe ziet de bestaande infrastructuur per leefbaarheidsgebied van de doelgroep er uit? Welke hiaten en overlappingsen bestaan er?
3. Hoe ziet een gewenst voorzieningenniveau er uit, gerelateerd enerzijds aan gewenste einddoel(en), anderzijds aan de bestaande infrastructuur (zie 2)?
4. Welk (netwerk)model levert een gewenste en haalbare organisatorische structuur op?

In het onderzoek zijn drie fasen onderscheiden, waarover in deze geïntegreerde eindrapportage verslag wordt gedaan.

De eerste fase is een voorfase waarin de doelgroep alsmede de leefbaarheidsgebieden nader zijn omschreven.

In de tweede fase is kwalitatieve en kwantitatieve informatie verzameld omtrent doelgroep en voorzieningen die voor de doelgroep van belang kunnen zijn. Op deze wijze zijn de antwoorden op de eerste en tweede onderzoeksvraag verzameld en in een tussenrapportage weergegeven. Aan de hand van de resultaten van de tussenrapportage is aan de begeleidingscommissie gevraagd hoe de derde fase het best ingevuld kan worden. Afgesproken is om een analyse te geven van de bestaande samenwerkingsverbanden en een voorzet te leveren voor een netwerk.

In de derde fase is voornamelijk op beleidsniveau met relevante betrokkenen gesproken over een gewenst voorzieningenniveau en een haalbare organisatorische structuur.

2.2 Activiteiten eerste fase

In deze fase is door de begeleidingscommissie op voorzet van de onderzoekers vastgesteld dat het onderzoek netwerkontwikkeling betrekking heeft op jongeren:

- in de leeftijd van 15-25 jaar;
- uitgesplitst naar geslacht en etnische achtergrond;
- die een achterstand hebben op huisvesting en/of arbeid en/of scholing;
- die bovendien mogelijk achterstand hebben op gezondheid en/of vrijetijdsbesteding;
- die mogelijk bekend zijn (al of niet geregistreerd) bij de politie.

Per leefbaarheidsgebieden zijn vervolgens achterstandsindicatoren bepaald.

Turkse jongens, 63 (!) Turkse meisjes, 15 Marokkaanse jongens en 32 Marokkaanse meisjes.

De achterstand op gezondheid, vrijetijd, politiecontacten en sociale vaardigheden (zelfredzaamheid) gaat bijna altijd samen met achterstand op huisvesting en/of arbeid en scholing. Over deze leefbaarheidsgebieden zijn weinig gegevens voorhanden. Voor wat betreft het leefbaarheidsgebied gezondheid valt op dat relatief veel jongeren van etnische minderheden (surinamers, marokkanen) een beroep doen op de drugshulpverlening. Bovendien is gokverslaving een groeiend probleem ($\pm$ 300 jongeren in Eindhoven zijn gokverslaafd).

BIJLAGE 2 RESULTATEN: de infrastructuur voor de doelgroep

2.1 Inleiding

In deze bijlage komt aan de orde hoe de infrastructuur er voor de doelgroep uit ziet.

Op basis van de interviews bij de verschillende instellingen en van de door geïnterviewde personen ter handgestelde documentatie zetten we voor iedere instelling de volgende punten op een rijtje:

1. Doelstelling van de instelling
2. Doelgroep van de instelling
3. Aanbod (activiteiten) van de instelling.
4. Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstand situatie)/Ervaringen.
5. De verhouding met andere instellingen.

De afdeling Statistiek en Onderzoek van de gemeente, en de Dienst Onderwijs Beroep en Arbeid zijn niet in deze beschrijving betrokken, vanwege 't feit dat zij op geen enkele wijze zijn betrokken bij de doelgroep van het onderzoek.

Ook de Federatie van woningbouwcorporaties is niet in dit hoofdstuk opgenomen.

2.2 Stichting Buurtwerk Eindhoven afdeling Buurtwerkplaatsen (geïnterviewd is dhr. K. van Alphen)

Doelstelling

Verbetering van de positie van werkloze werkzoekenden op de arbeidsmarkt.

BWE kent vier werkplaatsen, te weten in:

- Oud Woensel;
- Nieuw Woensel;
- Stratum;
- Strijp

Doelgroep

Langdurig werklozen in het algemeen en jongeren, vrouwen en leden van etnische minderheidsgroeperingen in het bijzonder met prioriteit voor hen die slechte posities op de arbeidsmarkt innemen. Hard-druggebruik is een contra-indicatie voor deelname.

Aanbod

Er worden arbeidsinpassingsactiviteiten georganiseerd waarmee via praktijk- en ervaringsleren, ondersteund door gerichte vorming en scholing, kwalificatie voor de arbeidsmarkt plaatsvindt en doorstroming daarnaar wordt bevorderd. Onder arbeidsinpassing wordt verstaan: het gericht werken aan beïnvloedbare factoren, die een belemmering vormen bij het (her)vinden van een betaalde baan waarbij wordt uitgegaan van de individuele werkloze.

Men tracht een arbeidsmarkt relevant scholings- en trainingsaanbod te presenteren. De twee belangrijkste componenten van het werk van de buurtwerkplaatsen zijn attitudevorming (werkhouding, sociale vaardigheden) en technische scholing c.q. training. De buurtwerkplaatsen verzorgen een 14-tal technische opleidingen (onder andere: electrisch en CO2 lassen, cursus typen/-tekstverwerken, eenvoudig knippen en naaien, metaalbewerken, houtbewerken) die het doel hebben jongeren of te prepareren voor de arbeidsmarkt of jongeren te laten doorstromen naar een beroepsopleiding. De opleidingsduur, die sterk individueel bepaald wordt, bedraagt tussen de 3 en 12 maanden.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (Jongeren in achterstandssituaties)/ervaringen

De jongeren die gebruik maken van het aanbod van de buurtwerkplaatsen hebben allemaal achterstand op de leefbaarheidsgebieden scholing en arbeid. Men heeft de indruk dat vele jongeren politiecontacten hebben en ook alcohol en drugsmisbruik komt regelmatig voor.

In 1988 hebben 193 jongeren tussen de 15 en 24 jaar deelgenomen aan het aanbod van de buurtwerkplaatsen. Van deze 193 participanten was 54% man en 46% vrouw. Er is dus, ondanks de technische aard van de opleidingen, zeker geen sprake van een geringe deelname van vrouwen.

Ongeveer tweederde is van Nederlandse afkomst; eenderde heeft een niet-Nederlandse afkomst. Aantal allochtone meisjes tussen de 15 en 24 jaar is 30. Twintig Turkse en Marokkaanse meisjes maken

gebruik van het aanbod. De reden dat dit aantal niet hoger is heeft ons inziens te maken met het feit dat:

- techniek bij deze doelgroep niet zo aanspreekt;
- zij geen aparte groepen kennen. Dus geen aparte groepen voor allochtone meisjes.

Het gegeven dat er ook Nederlandse jongens in een groep kunnen zitten heeft voor menig meisje tot gevolg dat ze niet mag deelnemen. In die zin sluiten zij niet aan bij de cultuur.

De contacten verlopen van moeizaam tot succesvol. Vooral de groep 16-, 17-, 18-jarigen zijn heel moeilijk te motiveren om scholing te volgen. Deze groep is nog niet of nauwelijks toekomstgericht en hun arbeidshouding is vaak slecht. Hun startsalaris is gering, waardoor ze moeilijk te motiveren zijn om aan de slag te gaan. Als jongeren uit deze leeftijdscategorie wel gemotiveerd zijn is de slaagkans groot (80-95%): ze zijn aantrekkelijk (goedkoop) voor de arbeidsmarkt. De groep 20-24-jarigen is serieuzer, hebben meer verantwoordelijkheidsgevoel. Deze groep is echter veel duurder en komt dus moeilijker aan de bak.

Bij meisjes speelt het motivatie-probleem geen rol van betekenis; ze zijn weloverwegener dan jongens. Er bestaat wat dit betreft geen verschil tussen allochtone en autochtone jongeren.

Met ongeveer 15% van de jongeren wordt het contact voortijdig afgebroken. Dit zijn jongeren die zich structureel niet aan hun afspraken kunnen houden of die risicovol gedrag vertonen (loltrappen op de werkvloer). Het contact wordt verbroken bij jongere onervaren deelnemers die de onontbeerlijke investering niet kunnen of willen opbrengen.

De verhouding met andere instellingen

Het leefbaarheidsgebied 'arbeid' staat centraal: men wil geen opvang en hulpverlening op zich nemen. Samenwerkingspartners zijn vormingsinstituten, C.B.B (centrum voor beroepsoriëntatie en -begeleiding), C.V.V. (centrum vakopleiding voor volwassenen), Projektburo (samenwerkingsverband S.D. en G.A.B.), S.C.W. (in alle regio's waar een werkplaats staat), reclassering (afdeling dienstverlening). Op basis van de taakstelling (specialisme) wil men wel naar andere (hulpverlenings)instanties doorverwijzen.

2.3 Stichting Buurtwerk Eindhoven

In 5 regio's van Buurtwerk Eindhoven worden activiteiten voor (tieneren en) jongeren, georganiseerd onder meer door jongerenwerkers. Ieder team van jongerenwerkers heeft een aanbod, gebaseerd op een analyse van de doelgroep in het werkgebied. In dat aanbod worden de activiteiten inhoudelijk bepaald door deze analyse en hetgeen er vanuit de mogelijkheden van het (tiener en-) jongerenwerk kan worden gedaan. Er wordt gewerkt aan netwerkontwikkeling, dat wil zeggen men probeert buurtgebonden instellingen en stedelijk opererende organisaties te betrekken.

Geïnterviewd zijn de buurtwerkers van de regio:

- Nieuw Woensel;
- Oud Woensel;
- Stratum.

2.3.1 Regio Nieuw Woensel

Jongerenwerk (geïnterviewd is: D. Hansen en v.d. Eijnden).

Doelstelling

Positieverbetering van jongeren die kampen met meervoudige achterstand (op terrein van arbeid, inkomen, huisvesting) gezondheid en onderwijs.

Ze werken vooral aan gedrags- en mentaliteitsbeïnvloeding.

Doelgroep

Allochtonen en autochtonen jongens en meisjes in de leeftijd van 12-20 jaar in een achterstandspositie en vooral op LBO/MAVO-nivo.

Aanbod

Het organiseren van open (inloop)activiteiten, gerichte activiteiten voor jongeren aan de hand van bevindingen tijdens de inloopactiviteiten en individuele hulpverlening. De hulpverlening willen ze beperkt uitvoeren. Dit bestaat vooral uit signalering en verhelderen van het probleem en vervolgens doorverwijzen naar specifieke hulpverleningsinstellingen.

Ze houden zich vooral bezig met sociale vaardigheden, onderwijs, werk- en werkloosheid, relaties, de mentaliteit van jongeren en vrijetijdsbesteding. Gerichte activiteiten zijn bijvoorbeeld themaprogramma's over sexualiteit, vandalisme, druggebruik, huiswerkbegeleiding (waar ook gewerkt wordt aan sociale vaardigheden) en sport (voetbal, fitness, zelfverdediging). Verder organiseren ze drie zomerkampen, de deelnemers worden door beroepskrachten geselecteerd.

Het aanbod is algemeen dat wil zeggen niet specifiek gericht op nationaliteit en/of sexe.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituaties)/ervaringen

De jongerenactiviteiten bereiken ongeveer 160 jongeren van 15 tot 20 jaar. Bij de open activiteiten komen 60 jongeren; aan de

gerichte activiteiten nemen 70-100 deel. De deelname van meisjes loopt terug. Ongeveer 30% van de bezoekers is vrouw. Bij de open en de gerichte activiteiten zijn 75% van de jongeren van Nederlandse afkomst. De buitenlandse meisjes die in het buurthuis komen, komen alleen voor de werkplaats (zie 4.2). Oudere meisjes vanaf een jaar of 18 komen niet meer naar het buurthuis. Ze zitten of thuis of ze hebben verkering. Ook jongeren met een hogere opleiding komen niet naar het buurthuis.

De jongeren die naar het buurthuis komen zijn volgens de werkers niet extreem moeilijk. Wel zijn hun sociale contacten en vaardigheden slecht. De lichamelijke conditie is slecht, weinig actief.

Veel jongeren hebben een LBO of zijn in eentiende van de gevallen vroegtijdig schoolverlater. De jongeren die werken, verrichten produktiewerk, zwart werk, werken in de bouw of op de markt; de meisjes zitten achter de kassa. Bij de werkplaatsen zijn alle jongeren vroegtijdig van school gegaan. Ongeveer 25% van de jongeren misbruikt alcohol. Onder tieners constateren ze een toenemend soft-druggebruik. Ongeveer driekwart van de jongeren heeft politiecontacten (veel baldadigheid, vandalisme).

Een vaste groep komt al twee jaar in het buurthuis. Bij deze jongeren kan de aanpak succesvol worden genoemd. Met andere jongeren verloopt het contact soms moeizaam, mede gezien het feit dat ze heel verschillende waarden en normen hebben.

De verhouding met andere instellingen

Ze verwijzen door (passief) naar CAD, HAD en begeleiden door naar bijvoorbeeld het JAC (weglooppject). Er wordt veel aandacht besteed aan het gebied arbeid. Ze onderhouden veelvuldig contact met de buurtwerkplaats, tevens verwijzen ze door naar uitzendbureau START en het Projectburo. Indien nodig gaan ze ook met een jongere mee naar de Sociale Dienst, kredietbank of het arbeidsbureau.

Er wordt samen gewerkt met Reclassering, politie, Sociale Dienst, Gewestelijk Arbeidsbureau, Projectburo, Officier van Justitie, basisschool en voortgezetonderwijscholen, en opbouwwerk.

Met het maatschappelijk werk praten ze over doorverwijzing en 'doorgeleiding'.

2.3.2 Regio Oud Woensel (Nieuw Fellenoord)

Jongerenwerk (geïnterviewd is J. van Beers en W. Leeuw).

Doelstelling

Positieverbetering en belangenbehartiging van jongeren die kampen met meervoudige problemen en achterstand hebben op terrein van arbeid, justitie, scholing, vrije tijd, huisvesting, gezondheid en onderwijs.

Doelgroep

Jongens en meisjes van 12-24 jaar, die wonen in Oud-Woensel.

Aanbod

Men werkt duidelijk probleemgericht. Activiteiten als een disco-avond worden niet georganiseerd. Er worden 2 inloopmomenten

gedraaid voor contactlegging en probleemsignalering en hieruit ontstaat het aanbod:

1. hulpverlening (individueel en groepsgewijs),
2. activiteiten (vormend, educatief, sport).

De volgende activiteiten worden georganiseerd:

- Scholiereninloopuurtje
Doelstelling: contactlegging; probleemsignalering; preventief werken.
Jongeren en tieners te volgen op school om zo de problemen vroegtijdig te constateren.
Twee maal per jaar bij de rapportbespreking aanwezig zijn op de V.O. scholen.
8ste Jaars b.o. leerlingen helpen bij de schoolkeuze.
Dit gebeurt in samenwerking met ba-vo.
In samenwerking met scholen en de wijkagenten gezamenlijk projecten opzetten zoals alcohol- en drugsproject. Het maken van een videofilm over schoolkeuze, dit in samenwerking met de scholen.
- Sportplan
Doelstelling: het aanbieden van sportactiviteiten om jongeren in staat te stellen zich uit te leven door middel van lichamelijke inspanning. Gelegenheid voor werkers om in contact te komen met jongeren. Bevorderen van de doorstroming naar reguliere sportverenigingen. Op dit moment hebben ze een zaalvoetbalcompetitie met 6 teams.
- Aparte inloop voor meiden
Doelstelling: meer meisjes betrekken bij activiteiten en hulpverlening.
- Het meidenleerproject
Doelstelling: (Turkse) meiden uit de wijk, in de leeftijd van 15-25 jaar, met een afgebroken LBO-opleiding, via vormende en educatieve activiteiten te laten komen tot een keuze bepaling wat de meiden zelf willen en aansluitend hierop een mogelijke begeleiding tot beroepseducatie of arbeidsmarkt.
- Musical
Doelstelling: Turkse jongens en meisjes samen aan een project laten werken.
- Individuele hulpverlening
Doelstelling: individuele belangenbehartiging. Het gaat hierbij veelal om bemiddeling naar justitie, onderwijs, werkplaats en dergelijke.
- Themaproducties
Doelstelling: moeilijk bespreekbare problemen aanpakken en kennis vergroten ten aanzien van een bepaald onderwerp, door middel van samen met jongeren werken aan een produkt (bijvoorbeeld de justitiekrant, de gokkrant, de gokfilm en de liefdeskrant).
Out-door activiteiten: kanoën, bergbeklimmen, abseilen, grottentochten enz.
- Samenwerking met M.W. de Greide - Jongerenwerk
Doelstelling: inzicht krijgen in elkaars werk en streven naar afstemming en aanvullingen.
- Er zijn twee proefgebieden Oud Woensel en Gestel, waar met andere instellingen wordt samengewerkt bijvoorbeeld het GAB.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituaties)/ervaringen

Boven de 16 jaar worden er 80 jongens en 30 meisjes bereikt. Opvallend is dat de meeste jongeren van Turkse afkomst zijn. De meeste jongeren wonen in Woensel Zuid en in Woensel West en zijn bezig met/hebben een (afgebroken) LTS-, IHNO- of LEAO-opleiding. Minder dan de helft van deze jongeren is schoolgaand. In ieder geval zijn de medewerkers van Nieuw Fellenoord op verschillende leefbaarheidsgebieden actief;

- huisvesting:
15 keer bemiddeld op het gebied van huisvesting (4 jongeren waren zwervend, 7 weglopers en 4 jongeren zijn in een internaat geplaatst).
- scholing/werk:
bij 23 jongeren heeft men op school bemiddeld in verband met spijbelproblematiek. Bij 29 jongeren hebben ze bemiddeld zodat de jongeren, nu langer dan een half jaar, werk hebben. Veel jongeren hebben tijdelijk uitzendwerk.
- gezondheid:
deze jongeren worden vaak ontslagen, maar door het uitzendbureau zonder problemen weer op een andere plek aan het werk gezet. Een aantal jongeren werkt zwart in een shoarmatent. De meisjes doen veelal productiewerk. De meeste jongeren zien er uiterlijk goed verzorgd uit. Het medicijngebruik (valium) onder Nederlandse en Turkse meisjes is groot. Een niet gering aantal jongeren (27) is gokverslaafd; 64 jongeren vallen onder de groep 'recreanten'. In het weekend wordt zeer veel alcohol gedronken.
De kleine groep Nederlandse meisjes tippelt en gebruikt cocaïne. Twee maal is doorverwezen bij incestproblematiek. Bij zeven jongeren is bemiddeld in verband met mishandeling.
- justitiële contacten:
tenslotte hebben de jongerenwerkers bij 40 jongeren bemiddeld die voor moeten komen en dus problemen hebben met politie en justitie.

De contacten met de jongeren verlopen veelal succesvol, maar soms ook zeer moeizaam. Vooral Nederlandse jongeren komen niet naar het jongerencentrum, vanwege de grote groep Turkse jongeren. Samenvattend kunnen we stellen dat het hier een vrij ernstige doelgroep betreft, allen wonend in een PCG-wijk.

Verhouding met andere instellingen

Nieuw Fellenoord werkt (veel) samen met scholen (VO en basisonderwijs), buurtmaatschappelijk werk, Stichting Jeugd en Gezin BAS, Kinderbescherming, wijkagent, anonieme gokkers, JAC, Dynamo, reclassering, arbeidsbureau, projectbureau, buurtwerkplaats.

Met instellingen die geen hulpverlening in hun takenpakket hebben verloopt de samenwerking uitstekend.

In de praktijk ervaren ze vaak tegenwerking van stedelijke voorzieningen (niet van alle medewerkers). Deze zijn van mening dat het buurthuis de opvang en recreatie dient te verzorgen, terwijl zij voor de hulpverlening zorg dragen. Ze constateren een belangentegenstelling tussen aan de ene kant het Buurtwerk Eindhoven en aan de andere kant het JAC en Dynamo.

2.3.3 Regio Stratum Jongerenwerk in 't Ackertje (Geïnterviewd is mevrouw J. van Hout)

Doelstelling:

Positieverbetering van jongeren die kampen met meervoudige achterstand (op terrein van arbeid, inkomen, huisvesting, gezondheid en onderwijs).

Doelgroep:

Jongens en meisjes van 16-21 jaar.

Aanbod:

Open inloopactiviteiten, sportactiviteiten, eenmalige activiteiten, hulpvragen beantwoorden.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandsituaties)/ervaringen

Er maken $\pm$ 40 jongeren gebruik van het aanbod. De helft van de jongeren is van Nederlandse afkomst; de andere jongeren hebben vooral de Turkse nationaliteit. Opvallend is het geringe percentage meisjes dat gebruik maakt van het aanbod. Er komen geen buitenlandse meisjes naar het buurthuis. De meeste jongeren wonen thuis (Kruidenbuurt/Tivoli PCG-wijk). De jongeren zijn sterk buurtgebonden. Een kwart van de jongeren heeft een afgebroken schoolopleiding. De helft heeft geen vast werk. De jongeren hebben veelal tijdelijke banen (bijvoorbeeld sloopwerk). Wat betreft het leefbaarheidsgebied gezondheid stelt de jongerenwerkster dat ze steeds meer en harder druggebruik signaleert. In het weekend nuttigen de jongeren alcohol en wordt er gesnoven. Bijna alle jongeren gebruiken soft-drugs. Driekwart van de jongeren heeft contact met politie/justitie. Het contact met de jongeren tussen de 16 en 18 jaar is meer succesvol dan met de oudere groep. Vooral de oudere groep levert binnen het buurthuis veel problemen op. Deze jongeren 'zijn crimineel en hebben weinig behoefte aan een activiteitenaanbod (behalve inloop, soms sport).

De verhouding met andere instellingen

Er wordt een structureel contact onderhouden met andere instellingen ten behoeve van de doelgroep. Wel heeft ze incidenteel contact met de politie, buurtwerkplaats, woningbouw en de arbeidsconsulent PCG.

N.B.: Het jongerenwerk heeft wegens ziekte van de werkster ruim een jaar stilgelegen. Het ligt nu in de bedoeling een tweede kracht aan te stellen.

2.4 ESKAWEE Strijp

Detachement vanuit Stichting Buurtwerk Eindhoven Jongerenwerk
(geïnterviewd is dhr. P. Seerden)

Doelstelling

Het wegnemen van sociale en culturele achterstand bij jongeren.
Nadruk op positieverbetering ten aanzien van:

- de thuissituatie;
- de sociale vaardigheden;
- de vrijetijdsbesteding;
- wonen;
- werken;
- weten.

Doelgroep

Jongens en meisjes ± 15 tot 25 jaar allochtonen en autochtonen uit Strijp.

Aanbod

- vaste groepsactiviteiten;
- losse groepsactiviteiten;
- huiswerkbegeleidingsproject;
- Marokkaanse soos;
- zaalvoetbal;
- hulp- en dienstverlening.

Er wordt zoveel mogelijk projectmatig gewerkt; voor het oplossen van problemen maakt men zoveel mogelijk gebruik van informele netwerken in de buurt.

Relatie met doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie/ervaringen)

Ruim 70 jongeren met name uit Drentsdorp en Phillipsdorp maken van het aanbod gebruik. Het totale bereik is ± 200 jongeren. Hierbij zit een groep jongeren waarin moeilijk aansluiting te vinden is behalve op individueel niveau.

Het druggebruik is beperkt, in tegenstelling tot drankgebruik. Minstens 35 jongens gaan zich te buiten aan excessief drankgebruik. ESKAWEE kan hier niet veel mee doen.

De hulpvragen betreffen vaak onderwijsproblemen. Bij meisjes spelen er vaak relationele problemen.

De Marokkaanse soos wordt door gemiddeld 35 jongens bezocht, afkomstig uit alle delen van Eindhoven. Deze jongeren hebben problematiek met name op de gebieden:

- onderwijs
- arbeid/uitkering
- huisvesting

Verhouding met andere instellingen

ESKAWEE STRIJP heeft gestructureerd overleg met ondermeer: Dynamo, BWE in verband met de gezamenlijke organisatie van de Stedelijke zaalvoetbal competitie. En verder met onderwijsbegeleidingscentrum, buurtwerkplaatsen, stedelijk overleg jongerenwerkers. Daarnaast onderhoudt zij incidentele contacten met politie, projectbureau, huisartsen, onderwijsbegeleidings-centrum.

Er bestaat kritiek op het maatschappelijk werk. Er wordt nauwelijks naar hen doorverwezen omdat hun aanpak te weinig is toegesneden op moeilijke jongeren.

2.5 Wijkagent Noord en Zuid (geïnterviewd zijn de diverse wijkagenten)

Vooraf de volgende opmerkingen:

De geïnterviewde wijkagenten waren wel bereid informatie te verschaffen in het kader van het onderzoek, maar toonden zich wat 'onderzoeksmoe'. Ons onderzoek was in hun beleving het zoveelste in een lange rij (waaraan zij tijd moesten besteden), welke wordt gekenmerkt door veel papier en weinig concreet gevolg.

De wijkagenten uit Zuid gaven een stapel papieren mee, (notules van allerlei overlegsstructuren en onderzoeksverslagen), de wijkagenten uit Noord nodigden de interviewer uit een uurtje mee de wijk in te gaan.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandsituatie)/ervarigen

Noord

Het wijkbureau Noord ondermeer opererend in de PCG-wijk Woensel West heeft contact met tenminste 25 allochtone jongens, die tot de doelgroep behoren. Een aantal van deze jongeren heeft een detentie achter de rug. Alle jongeren doen tijdelijk werk. Ze gebruiken drugs en/of alcohol en/of zijn verslaafd aan gokken. De inschatting is dat de groep gokverslaafden sterk groeit.

Zuid

De wijkagenten van Gestel (district Zuid) beschouwen 250 (voornamelijk) jongens uit hun werkgebied als behorend tot de doelgroep. Hiervan komen er 50 uit de Bennekel (25 jongens uit Bennekel zijn Turks/Marokkaans) 25 uit Blaarthem en 175 uit de Gestelse Ontginning. In de Bennekel speelt drugs/gokverslaving. Er is achterstand op scholing en werk.

Verhouding met andere instellingen

Noord

De wijkagenten hebben de indruk dat de stedelijke voorzieningen weinig afweten van de jongeren uit hun wijk. De wijkagenten onderhouden dan ook bijna uitsluitend contacten op buurniveau (Buurtwerk Eindhoven). Of ze verwijzen naar maatschappelijk werk of CAD.

Zuid

Ook de wijkagenten van Gestel (Zuid) onderhouden contacten met buurtwerk Eindhoven. Deze contacten liepen moeizaam doch zijn het laatste jaar sterk verbeterd. Ook met de Stichting Jeugd en Gezin wordt - over individuele jongeren - regelmatig (wekelijks) overleg gevoerd.

Men lijkt ook niet echt tevreden over de aanpak van de ambulante zorg. Deze slaan huns inziens de plank compleet mis. Zij behappen alleen de jeugd tot 15 jaar (en niet de randgroepjongeren). De overlast van de doelgroepen blijft, verplaatst zich of ontwikkelt zich in negatieve zin.

2.6 Jeugdservicebureau

(Geïnterviewd is: dhr. A. Hofman).

Doelstelling

Ondersteuning van het zelfinitiatief en van vrijwilligers in het jeugd-jongerenwerk, ter behoud en versterking hiervan.

Doelgroep

Mensen die zelf initiatieven (willen) nemen ten behoeve van jongeren. In Eindhoven zijn thans ± 395 vrijwilligersorganisaties, waarvan de meeste stedelijk (182) of in Woensel (111) (Bron: Jeugdservicebureau Jaarverslag 1988).

Aanbod

- Beleids- en bestuursondersteuning (Dienstverlening).
 - Middenkaderondersteuning/scholing.
- Deze hoofdfuncties worden vertaald in:
- projecten in stadsdelen en op stedelijk niveau;
 - doelgroepen (minderheden/vrouwen).

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandsituatie)/ervaringen

Het Jeugdservicebureau gaat ervan uit dat haar activiteiten een preventieve functie hebben. Het Jeugdservicebureau zorgt ervoor dat jongeren zelf actief kunnen worden/zijn. Echter met de echte probleemjongeren ('er zijn gradaties van problematiek') is geen contact. Dat wordt niet tot de verantwoordelijkheid gerekend van het Jeugdservicebureau. Zij vindt het gebrek aan contact wel jammer omdat probleemjongeren andere groepen jongeren 'meetrekken'. Zij constateert dat andere instellingen die de verantwoordelijkheid hebben probleemjongeren tot hun doelgroep te rekenen (het 'zorgveld') hun taak laten liggen. Deze instellingen hebben geen binding met problematische groepen.

Verhouding met andere instellingen

Het Jeugdservicebureau werkt op verzoek voorwaardenscheppend naar andere instellingen die met vrijwilligersgroepen werken.

2.7 Huize Odulpha

(Geïnterviewd zijn dhr. Th. Schafrat en mevr. J. Ingenbleek).

Doelstelling

Crisisopvang/Onderdak bieden

Doelgroep

Iedereen die verstoken is van onderdak (tot 14 jaar onder begeleiding van volwassenen). Verslaving of psychiatrische stoornis is een contra-indicatie voor opname.

Aanbod

Bed Bad Brood Begeleiding. De medewerkers van Huize Odulpha doen het aanbod te helpen om in de eigen situatie verbetering aan te brengen. Er wordt een plan van aanpak opgesteld, waarna de hulpverleners begeleiding bieden bij financiële en emotionele problemen.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Huize Odulpha heeft in het afgelopen jaar ± 57 jongeren uit de doelgroep geholpen. Dit waren 34 jongens en 23 meisjes. Hieronder bevonden zich 17 allochtone jongeren (waarvan 6 Marokkanen en één Turken).

23 jongeren hadden justitiële contacten.

Verhouding met andere instellingen

Huize Odulpha heeft structureel overleg met Rigg, Rooz, Loco, Woningbouwfederatie en heeft contacten binnen het incestnetwerk en het platform Hulp aan Turkse- en Marokkaanse vrouwen/meisjes. Verder werkt Huize Odulpha samen met en verwijst zij naar alle ambulante hulpverleningsinstanties zoals; JAC, CAD, HAD, Riagg, GSD, AMW, Stichting Jeugd en Gezin, Reclassering, Politie.

2.8 Stichting Jeugd en Gezin

(Geïnterviewd zijn dhr. Hartman en dhr. Hotting).

Doelstelling

De Stichting voor Jeugd en Gezin is een instelling voor gespecialiseerde ambulante jeugdhulpverlening.

N.B.: Bij de Stichting draait ook een project voor Marokkaanse jongens van 14-18 jaar.

Doelstelling: goede invulling van gezin/school-/werk/vrijetijd.

Doelgroep

Jeugdigen en hun milieu in leeftijd variërend van 0-21 jaar.

Voor het project Marokkaanse jongens geldt ondermeer dat de rechter de jongeren in het project plaatst.

Aanbod

De werkzaamheden vinden zowel in een justitieel, alsook in een vrijwillig kader plaats.

Het justitieel kader kan worden onderverdeeld in de volgende maatregelen:

- Ondertoezichtstelling
- Voogdij
- Hulpverlening op basis van bijzondere voorwaarden.

Onder hulpverlening wordt verstaan:

Informatie en advies (verwijzing), jeugdreklassering, bescherming (uitoefenen van gezag, begeleiding, uithuisplaatsing, crisisinterventie), begeleiding van ouders in hun opvoedingstaak en begeleiding van jongeren bij persoonlijke ontplooiing, behandeling (methodisch en therapeutisch, gericht op herstel van de opvoedingsrelatie).

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (Jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

In 1988 is aan $\pm$ 150 jeugdigen hulp verleend in het vrijwillig kader. Het betrof voornamelijk problemen in de thuis- en schoolsituatie.

Aan $\pm$ 450 jeugdigen is hulp verleend in het kader van een van bovengenoemde justitiële maatregelen.

De verhouding tussen jongens en meisjes is ongeveer 50/50. Een derde deel van de hulpvrager bestaat uit allochtonen. Vooral Marrokanen, Turken, Surinamers en Antillianen.

Nu de leeftijdsgrens voor een justitiële maatregel is verlaagd van 21 tot 18 jaar, vindt in een klein aantal gevallen voortgezette hulpverlening plaats (na een justitiële maatregel) voor jongeren tussen 18 en 21 jaar.

De medewerkers van Jeugd en Gezin constateren allerlei achterstand bij hun doelgroep, vooral achterstand op het gebied van vorming/scholing, opvoeding en sociaal-emotionele ontwikkeling, springt vaak in het oog.

Verhouding met andere instellingen

In crisissituaties tracht de Stichting te bemiddelen tussen de jongeren en hun gezinssituaties.

Als dit geen of onvoldoende resultaat heeft, en jongeren niet naar huis terug kunnen, worden ze voor kortdurende opvang

verwezen naar het doorgangshuis in Helmond, Huize Odulpha, de opvanggroep van de Sprankel, het weglouphuis of naar particuliere opvangadressen.

2.9 Hulp aan Druggebruikers (HAD) (Detachement in Dynamo) (Geïnterviewd is S. Aboikoni).

Doelstelling

Hulp en begeleiding.

Doelgroep

Druggebruikers, met name de Marokkaanse druggebruiker.

De Surinaamse en Nederlandse druggebruikers verwijst hij door.

Aanbod

Via methodiek van Straathoekwerk wordt contact gezocht met verslaafde Marokkaanse jongeren om deze verder te begeleiden. Om een vertrouwensrelatie te krijgen wordt met hen zeer voorzichtig contact gelegd tijdens culturele activiteiten die in Dynamo voor Marokkanen worden georganiseerd.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Er zijn vanaf december 1986 27 verslaafde Marokkanen (15-25 jaar) begeleid. Met 7 lopen de contacten nog. Van deze 27 verslaafden hebben 13 te kampen met excessief gokken.

Bijna allen hebben achterstand op allerlei terrein: geen werk, weggelopen van huis, niet afgemaakte school, spijbelen, justitiële contacten. Deze achterstanden spelen iets minder bij gokverslaafden.

Verhouding met andere instellingen

Geïnterviewde werkt nauw samen met Dynamo. Marokkanen die geïnteresseerd zijn in arbeid/scholing, sport of outdoortraining kunnen daar terecht. Verder bestaan contacten met CAD (in verband met methadonverschaffing), Buurtwerk Eindhoven (klanten zitten ook bij hén), AMW (in verband met gokverslaving), JAC, GGD, Jeugd en Gezin, Scholen en Srefi Japi.

2.10 RIAGG Sectie Jeugd

(Geïnterviewd is dhr. Van den Boomen).

Doelstelling

De RIAGG is een 2e lijns instelling ten behoeve van ambulante geestelijke gezondheidszorg, een gespecialiseerde instelling voor psycho-sociale, psychiatrische en psychotherapeutische hulpverlening. Hulp wordt in principe verstrekt aan jeugdigen en of hun ouders die verwezen worden door hun behandelend art, in de meeste gevallen is dit de huisarts. Maar ook ambulante jeugdhulpverleningsinstellingen, het AMW en scholen kunnen verwijzen.

Doelgroep

Kinderen en jeugdigen van 0 tot 21 jaar en of hun ouders (verzorger), met ernstige psycho-sociale problematiek en of psychiatrische problematiek ondermeer ontwikkelingsstoornissen.

Aanbod

curatie: in de vorm van individuele-, gezins- en groepsbegeleiding c.q. behandeling op basis van diagnostisch onderzoek (psychologische, pedagogische, psychiatrische en of systeemtechnische).

dienstverlening: waaronder consultatie gericht op het verbeteren van het beroepsmatig handelen van hulpverleners buiten de RIAGG.

preventie: activiteiten welke gericht zijn op het voorkomen van ernstige problemen in G.G.Z.-termen.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

De RIAGG wordt met jongeren geconfronteerd die ernstige problematiek vertonen. Jaarlijks staan $\pm$ 2000 jeugdigen van 0-21 jaar en hun ouders ingeschreven. De jongeren komen meestal via de huisarts maar ook op eigen initiatief of via school bij de RIAGG terecht.

Verhouding met andere instellingen

De RIAGG geeft voorlichting en consultatie aan allerlei instellingen (maar met name aan de eerste lijnsvoorzieningen, zoals huisartsen, scholen, kruisverenigingen). Op beleidsniveau bestaan ondermeer contacten met JAC, Jeugd en Gezin, AMW en Stichting Jeugdhulpverlening. Daarnaast heeft de RIAGG ondermeer op regionaal niveau structureel overleg binnen en vanuit het RIGG en RSJ.

2.11 Coördinatoren voetbalvandalisme PSV Eindhoven (Geïnterviewd zijn dhr. Van Vlokhoven en dhr. C. Graus).

Doelstelling:

Voorkomen van (voetbal)vandalisme door het organiseren van activiteiten voor en door de doelgroep problematische voetbalsupporters. De beide supporterscoördinatoren zijn aangenomen in het kader van het drie-jarige experiment 'Voetbalvandalisme, een sociaal preventieve aanpak'. Naast het nemen van een aantal repressieve maatregelen acht men het van belang om contacten te leggen met potentiële voetbalvandalen om op basis daarvan negatief gedrag om te buigen in positief/constructief gedrag.

Doelgroep:

Problematische voetbalsupporters van PSV Eindhoven.

Aanbod

De supporterscoördinatoren vervullen een vijftal functies voor de jongeren:

- Brugfunctie:
Bij de verschillende instanties een positieve beeldvorming creëren door informatie over de doelgroep te verstrekken en daar waar nodig contact te leggen.
- Steunfunctie:
Hulpverlening door doorverwijzing en bemiddeling. Ze verwijzen onder andere door naar de reclassering, HALT, politie, PBVE (Primair Beroepsgerichte Volwasseneneducatie). Zeer incidenteel vervullen ze zelf een hulpverleningsfunctie.
- Organisatiefunctie:
Het organiseren van activiteiten (voetbaltoernooien en voorwedstrijden, deelname van een gedeelte van de doelgroep aan de voetbalcompetitie van Dynamo; rondleidingen in het PSV-stadion voor de doelgroep).
- Belangenbehartiging:
Informatieverstrekking aan de doelgroep over bijvoorbeeld de combi-regeling, thuiswedstrijden, kaartverkoop, spandoeken, vlag en het regelen van voetbalkleding ten behoeve van spelers aan toernooien.
- Begeleidingsfunctie:
De aanwezigheid bij voetbalwedstrijden. Deze aanwezigheid voorkomt niet zelden escalaties.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

De voetbalsupporters hebben contact met ± 150 Nederlandse jongeren (het merendeel jongens). Slechts een klein deel van deze jongeren behoort volgens de respondenten tot de in dit onderzoek gehanteerde doelgroep. Uit het doelgroeponderzoek¹ gehouden onder 66 problematische voetbalsupporters blijkt dat 45% van de jongeren schoolgaand is; 38% is werkend en 17% is werkeloos.

¹ Doelgroeponderzoek L-Side P.S.V. Eindhoven, Bureau Criminaliteitspreventie (1989).

Meer dan de helft van de jongeren (60%) heeft politiecontacten, ook met name het alcoholgebruik ligt vrij hoog.

Verhouding met andere instellingen

De supporterscoördinatoren werken samen met de reclassering, politie, Dynamo, HALT, scholen, PSV, zaalvoetbalcompetitie van jongerencentra.

2.12 Projectburo GAB/GSD

(Geïnterviewd is dhr. Den Hartog).

Doelstelling

Het bemiddelen van langdurig werkloze jongeren en bepaalde doelgroepen naar reguliere betaalde arbeidsplaatsen via gerichte heroriënterings-gesprekken waarbij zonodig arbeidsmarktgerichte vormingsscholing- en werkervaringsfaciliteiten worden aangeboden.

Doelgroep

1. Alle jongeren van etnische minderheden.
2. Alle jongeren die langer dan een half jaar werkloos zijn.
3. Alle autochtone jongeren uit de PCG-wijken die werkzoekend zijn.

Aanbod

1. Oriënteringsgesprekken.
2. Vorming/scholing/werkervaringsfaciliteiten.
3. Intensieve begeleiding.
Etnische minderheden krijgen bijzondere aandacht van een team van maatschappelijk werkers) (vindplaatsen-aanpak; huiswerk-begeleiding).

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Het projectbureau werkt voor de doelgroep.

De instroom van deze doelgroep vindt als volgt plaats:

1. Oproep van projectburo.
2. Afspraken binnen netwerken.

(Met andere woorden: niemand kan jongeren verwijzen naar projectbureau, uitgezonderd in het kader van TVJWG= Tijdelijke Voorziening vooruitlopend op Jeugdwerkgarantieplan).

Verhouding met andere instellingen

Er bestaat een nauwe samenwerking met GAB/GSD en met de infrastructuur rond arbeidsvoorzieningen.

Het projectburo is gebaat bij goede afstemming en communicatie met werkgevers en met andere instellingen. Dit geldt vooral in 't kader van de TVJWG. Zij kan namelijk niet iedereen die bij het projectburo aanklopt helpen, en dat is voor de instelling die doorverwijst vaak frustrerend. Anderzijds heeft het projectburo andere instellingen nodig, als blijkt dat een gegadigde (nog) niet arbeidsrijp is en hulp van een instelling behoeft.

Een en ander betekent dat het projectburo ermee gebaat is dat instellingen op elkaar moeten aansluiten. Het projectburo constateert nu een 'lappendeken van voorzieningen'. Veel instellingen proberen zo'n beetje alles te doen.

2.13 Start

(Geïnterviewd is dhr. Van Bentum).

Doelstelling

Het bij elkaar brengen van werkgevers en uitzendkrachten, met als doel dat de uitzendkracht in vaste dienst wordt genomen.

Doelgroep

Werkzoekenden, met name (gehandicapten, etnische minderheden, herintredende vrouwen, personen ouder dan 45 jaar, 1 jaar of langer werkloos).

Aanbod

- Werk² en werkzoekenden.
- Doelgericht cursusprogramma op administratief, dienstverlenende, verzorgende en technisch gebied.
- Sociale vaardigheidstrainingen/taalcursussen ('klaarstomen voor de arbeidsmarkt')

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Bij Start komen jaarlijks minstens enkele honderden³ jongeren die tot de doelgroep van het onderzoek horen. Hieronder bevinden zich ook jongeren van etnische minderheden. Per maand melden zich $\pm$ 50 jongeren die niet te plaatsen zijn (a-sociaal gedrag, drugsproblemen, analfabeten). Velen van hen haken ook weer af, omdat ze terugschrikken van het werken.

Verhouding met andere instellingen

Start werkt nauw samen met het arbeidsbureau, CVO, CAV en Projectburo.

² Geen vuil werk, en niet werk dat korter is dan 1 week.

³ Exacte cijfers nog niet bekend.

2.14 HALT Eindhoven (geïnterviewd I. Akinçi)

Doelstelling

Een bijdrage leveren aan het bestrijden cq. voorkomen van vandalisme en andere vormen van baldadig gedrag in de stad Eindhoven.

Doelgroep

Jongeren die vandalisme hebben gepleegd.

Aanbod

Naast het vormgeven aan de alternatieve afdoening als straf en alles wat daaruit voortvloeit tracht men individuele oorzaken te signaleren en eventueel in geval er sprake is van hulpvragen de betreffende jongere door te verwijzen.

Verder geeft men voorlichting met betrekking tot de Haltafdoening en het bestrijden van vandalisme.

De werkzaamheden vallen uiteen in de volgende activiteiten:

- gesprekken met jongeren en hun ouders;
- het organiseren van Haltklussen; het regelen van/bemiddelen in de ontstane schade; het onderhouden van contacten hierover;
- administratieve verwerking en verslaglegging aan de Officier van Justitie.

Eind 1986 is in opdracht van B&W het 'Actieplan Bestrijding Veel Voorkomende Criminaliteit' ontwikkeld. Uitgangspunt van dit plan is de gedachte dat kleine criminaliteit teruggedrongen kan worden door middel van een gebundelde aanpak. Het plan behelst een samenwerkingsverband tussen de gemeentelijke diensten, waarbij ook maatschappelijke organisaties en instellingen worden betrokken. In dit actieplan heeft de Haltwinkel naast een adviserende rol een tweetal actietaken:

- een stedelijke aanpak van graffiti en bekladdingen.
- een wijkgerichte aanpak met onder meer een aanpak van baldadig verkeersgedrag middels een Haltafdoening en het organiseren van acties in het proefgebied de 'Achtste Barriër met als doel bewustwording. Deze wijk wordt vanwege het grote aantal kleine kinderen dat er woont, beschouwd als een wijk waar in de toekomst veel kleine criminaliteit te verwachten valt. Door middel van een uitgebreid pakket aan preventiemaatregelen wordt getracht en dergelijke situatie te voorkomen. Het is de bedoeling maatregelen die succesvol blijken te zijn ook toe te passen in andere delen van de stad.
- signaleren van knelpunten met betrekking tot de HALT-diensten. Indien nodig vindt verwijzing plaats.

Verhouding met andere instellingen

HALT werkt samen met politie, justitie, de afdeling voorlichting van de gemeente Eindhoven, de dienst openbare werken (met name de afdelingen Reiniging en Tractie en Groenvoorziening), de Bouwspiegelplaatsen en diverse sportaccommodaties, met name een zwembad. Deze samenwerking wordt als constructief ervaren en behoeft niet geoptimaliseerd te worden.

Bij buurtacties wordt met meerdere instellingen samengewerkt (bijvoorbeeld scholen). De samenwerking met jeugdwelzijnsinstellingen is nihil (indien nodig, wel mogelijk).

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

In 1988 zijn 110 jongeren tussen de 15-17 jaar naar de Haltwinkel verwezen. In 1988 is slechts één meisje voor een alternatieve sanctie aangemeld. De meeste jongeren (95%) zijn van Nederlandse afkomst. Exacte aantallen wat betreft etniciteit zijn echter niet bekend, aangezien hier geen registratie van wordt bijgehouden. Slechts bij zeer weinig jongeren kwam nadrukkelijk de behoefte aan hulpverlening naar voren.

Leefbaarheidsgebieden:

Uit het interview en het landelijk evaluatie-onderzoek naar Haltprojecten (Kruissink, Verwers, 1989) blijkt dat Haltjongeren wel allemaal contacten met politie/justitie hebben (anders zouden ze ook niet bij Halt terecht komen), maar dat er verder geen sprake is van een groep jongeren die op de overige leefbaarheidsgebieden achterstand heeft (gemeten op basis van de geformuleerde indicatoren). Exacte gegevens omtrent de achtergrond van deze jongeren zijn niet bekend. Wel blijkt dat de jongeren met MAVO en LBO opleiding een grotere kans lopen om bij Halt terecht te komen dan jongeren die HBO volgen.

2.15 CAD

(geïnterviewd is dhr. M. Kuiper)

Doelstelling

Het bieden van hulp aan mensen die door het eigen gebruik of andermans gebruik van verslavende middelen sociale, maatschappelijke en psychische problemen hebben gekregen. Doel is het opheffen van de verslaving of de aanverwante problematiek en een bijdrage leveren aan de preventie van verslaving.

Doelgroep

Mensen die problematisch omgaan met middelen⁴.

Aanbod

Het aanbod bestaat uit een individuele- en groepsbehandeling en gezins- en gedragstherapie van verslaafde cliënten door middel van wekelijkse gesprekken. Verder verwijzen ze door naar het maatschappelijk werk, JAC, afkickcentra, RIAGG's enz. Vanwege het feit dat veel cliënten pas bij het CAD komen als de problemen zeer ernstig zijn/vaak moeilijk oplosbaar (sociaal maatschappelijk kader is uiteengevallen) schenkt men verder veel aandacht aan preventie-activiteiten. Men beoogt een intermediair deskundiger te maken: bijvoorbeeld door een jongerenwerker meer informatie te verschaffen over de verslavingsproblematiek van bijvoorbeeld alcohol en drugs, met name wat betreft het signaleren van problemen en het doorverwijzen. Met als resultaat dat de jongerenwerkers nu ook zelf met deze jongeren aan de slag kunnen (minder snel verwijzen) en aan de andere kant ook de grens van hun deskundigheid inzien (en sneller de problematische jongeren doorverwijzen).

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Ongeveer 40 jongeren tussen de 15 en 24 jaar. De meeste cliënten zijn van het mannelijk geslacht (te hoogdrempelig voor meisjes). Ongeveer 70% is van Nederlandse afkomst; 30% is van niet Nederlandse afkomst. Wat betreft de effectiviteit van het aanbod dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de methadongroep en de groep die behandeld wordt.

De behandelgroep heeft voornamelijk Nederlandse verslaafden (90%), de methadongroep heeft een aanzienlijk deel buitenlandse verslaafden (25%). Vooral de groep Marokkaanse verslaafde jongeren is moeilijk voor behandeling te interesseren. Zij komen alleen voor de methadon.

De jongeren die behoren tot de zogenaamde methadongroep hebben allemaal een achterstand op het leefbaarheidsgebied wonen; de behandelingsgroep is daarentegen over het algemeen redelijk goed gehuisvest. Zowel de methadon- als de behandelgroep hebben achterstand op sociaal maatschappelijk gebied (dat wil zeggen op de leefbaarheidsgebieden wonen, weten, werken, vrije tijdsbesteding, gezondheid, school). De methadonklanten hebben geen werk, de klanten die behandeld worden hebben veelal tijdelijk werk. De

⁴ Het CAD mag voorlopig niet met gokverslaafden werken.

methadonklanten hebben bijna allemaal politiecontacten; bij de behandelgroep ligt dit percentage ongeveer op 50%. De psychische gezondheid van deze jongeren is slecht. Het contact met de methadongroep verloopt zeer moeizaam. Ze trachten laagdrempelige randactiviteiten voor deze jongeren te organiseren, zoals schilderen, themabijeenkomsten, wandelen. Wat betreft de behandelgroep stelt de geïnterviewde dat bij alcoholverslaafden (de grootste groep) iets meer resultaat wordt behaald. Vooral jongeren bij wie de sociale omgeving begint weg te vallen (rand zwerversbestaan: die voortdurend niet of te laat op afspraken komen) en Marokkaanse jongeren (zeker als ze een vrouwelijk therapeut hebben) verbreken snel het hulpverleningscontact. Er worden aan hen te veel eisen gesteld. Hierboven is al gesteld dat meisjes minder gebruik maken van het aanbod van het CAD. Een duidelijke verklaring voor het niet komen van meisjes is niet voorhanden. Mogelijkerwijs durven jongens eerder methadon te vragen, meisjes durven minder snel voor zichzelf op te komen. Een andere reden die wordt genoemd is dat jongens minder goed tegen pijn zouden kunnen dan meisjes.

Verhouding met andere instellingen

Met het buurtwerk Eindhoven wordt op beleidsniveau overleg gepleegd over de deskundigheidsbevorderende cursussen. Verder heeft het CAD contacten met vele 1e, 2e en 3e lijnsvoorzieningen.

2.16 Afdeling reclassering van het Leger des Heils

Doelstelling

Begeleiding en hulpverlening aan personen die met politie en/of justitie in aanraking zijn gekomen.
 Advisering naar justitie.

Doelgroep

Personen die in het justitiële circuit terecht zijn gekomen.

Aanbod

- Objectieve rapportage naar justitie;
- Bemiddeling begeleiding;
- Vroeghulp op het politiebureau;
- Contacten leggen met/hulpverschaffen aan gedetineerden;
- Onvrijwillige hulpverlening (bij werkstraffen of bij bijzondere voorwaarden, opgelegd door de rechter.)
- Het realiseren van schade en conflictregelingen tussen daders en benadeelden/slachtoffers.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Het afgelopen jaar heeft geïnterviewde met 30 jongeren (voornamelijk jongens) in de leeftijd van 18-25 jaar te maken gehad. Een derde heeft een niet-Nederlandse afkomst. Deze jongeren hebben allen een achterstand op het gebied van arbeid, scholing, vaak gezondheid. Het zijn bovendien jongeren die niet weten welke voorzieningen er zijn, en te weinig bagage hebben om daarnaar zelf op zoek te gaan (tekort aan sociale vaardigheden). In samenwerking met de Stichting Reclassering Oost-Brabant en Hogeschool is een Dagtrainingscentrum opengesteld, waarmee Justitie jongeren een alternatief biedt voor preventieve hechtenis. Justitie kan het programma van het Dagtrainingscentrum ook opleggen bij een vonnis in het kader van een bijzondere voorwaarde. Centraal in het trainingsprogramma staat het versterken van sociale vaardigheden en het verkrijgen van leer- en werkervaring resulterend in een bevredigender functioneren.

Gokverslaving wordt steeds meer waargenomen. De contacten met de doelgroep lopen moeizaam. Over het algemeen recidiveert 50%, met name door de maatschappelijke situatie waarin de jongere zich bevindt.

Verhouding met andere instellingen

Reclassering begeleidt en verwijst naar andere instellingen, bijvoorbeeld naar buurtwerkplaatsen, RIAGG of AMW, sociale dienst. Er bestaat behoefte de contacten met anderen te intensiveren. De reclassering acht het belemmerend dat cliënten pas kunnen worden geholpen door het RIAGG, als er sprake is van een duidelijke hulpvraag. De hulpvragen van reclasseringscliënten zijn eerder diffuus dan duidelijk.

2.17 Dynamo

(Geïnterviewd zijn dhr. F. Dielissen, dhr. T. Siroen, dhr. P. Horsmans en dhr. P. Vermulst).

Doelstelling

Voor jongeren in een sociale achterstandssituatie die woonachtig zijn in de regio Eindhoven, dusdanige mogelijkheden scheppen dat zij zich bewust worden van hun positie door inzicht te krijgen in de maatschappelijke verhoudingen en doordrongen raken van de eigen mogelijkheden, zodat zij kunnen werken aan de eigen positieverbetering en emancipatie.

Doelgroep

Jongeren die worden geconfronteerd met achterstand op vier terreinen, te weten: wonen, opleiding, arbeid en cultuur.

Aanbod

Algemeen

Dynamo hanteert 2 functies die tegelijkertijd worden uitgevoerd en waarvan de diverse onderdelen geruisloos in elkaar kunnen overvloeien.

1. sociaal culturele activiteiten (waarbij wordt uitgegaan van het belang van de groep).
2. hulpverlening (individueel staat centraal).

De ingang voor hulpverlening is dat dit gebeurt op de plaats waar jongeren graag zijn, waar zij zich veilig voelen en waar zij zelf een actieve inbreng kunnen hebben bij de aanpak van problemen. Het is gangbaar dat er per persoon een behandelingsplan wordt opgesteld, waarbij diverse mogelijkheden (onder meer die van Dynamo zelf) worden betrokken. Men hanteert een integrale aanpak, dat wil zeggen, er wordt op hetzelfde moment aan verschillende problemen op verschillende terreinen gewerkt. Binnen Dynamo is ook speerpuntenbeleid ontwikkeld. Dit houdt in dat er met bepaalde thema's (arbeid, scholing, drugspreventie) extra aandacht wordt geschonken aan deelgebieden van een complexprobleem.

(Bron: Instellingsprogramma Dynamo 1988)

Binnen Dynamo wordt gewerkt met 6 doelgroepen Hardrock/Hip-Hop/Marokkanen/Turken/meiden/anderen.

De doelgroepen Marokkanen/Turken vallen binnen een project allochtonen randgroepjongeren (de groep Marokkanen en Turken die Dynamo bezoeken komen overwegend niet uit de PCG-wijken).

Voor deze doelgroepen geldt 't volgende aanbod:

In 't kader van contactlegging/sociale controle:

- Ontmoeting/recreatie;
- Veldwerk.

In 't kader van sociaal culturele/vormende activiteiten:

- Evenementen;
- Sportschool;
- Zaalvoetbal;
- Outdooractiviteiten;
- Muziekles;
- Diverse activiteiten;
- Eetcafé.

In 't kader van bewustwording:

- Preventie-activiteiten;
- Emancipatorische activiteiten;
- Eigen krant.

In 't kader van hulpverlening;

- Individueel;
- Verslavingszorg.

In 't kader van Arbeid en Scholing:

- De Dijk/KRS;
- Arbeid-/Scholing-begeleiding;
- Basiseducatie.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Grote aantallen jongeren maken gebruik van de faciliteiten die Dynamo biedt. Wekelijks wordt Dynamo door ± 1.000 jongeren bezocht. Omdat onderdelen van de verschillende op jongeren gerichte werkzaamheden in elkaar kunnen overlopen (hetgeen concreet betekent dat in bijvoorbeeld de sportgroep jongeren met achterstand en zonder achterstand zitten) is het moeilijk vast te stellen hoeveel jongeren die Dynamo bezoeken ook behoren tot de doelgroep van het onderzoek. Een belangrijk uitgangspunt van Dynamo is dat jongeren Dynamo op vrijwillige basis bezoeken. Een vingerwijzing in deze richting zou het totaal aantal (verschillende) personen kunnen zijn dat per jaar binnen de hulpverlening wordt gesignaleerd. Op basis van de ervaringen van 1989 wordt dit aantal voor 1990 op ruim 325 geschat (Grootste deel hiervan is Marokkaanse jongeren!). Ook het totaal aantal (verschillende) personen per jaar dat gebruik maakt van de arbeid- en scholingsactiviteiten is een betrouwbare indicatie voor de doelgroep van het onderzoek. Evenzo op basis van 1989 wordt dit aantal voor 1990 geschat op ruim 325. Grootste deel hiervan (wéér): Marokkaanse jongeren. (Het is niet duidelijk in welke mate er overlap is tussen geregistreerden binnen de 'hulpverleningspoot' en de 'arbeid- en scholingspoot'!)

Verhouding met andere instellingen

Dynamo heeft contacten met

- Projectburo;
- RIAGG;
- Leger des Heils;
- JAC;
- Het team maatschappelijke begeleiders;
- De kredietbank;
- De reclassering;
- Diverse onderwijsinstellingen;
- De werkgroep begeleidde woonvoorziening buitenlandse jongeren;
- De werkgroep buitenlandse jongeren;
- De werkgroep gokken;
- De federatie van woningbouwverenigingen;
- Stichting Jeugd en Gezin;
- De advocatuur;
- Arbeidsinstellingen (GAB, uitzendwezen, werkgevers, START);
- De Stichting Brabant Pop.

Bovendien bestaan er Samenwerkingsovereenkomsten met:

- HAD;
- Buurtwerk Eindhoven + JAC;
- Buurtwerkplaatsen;
- Voetbalvereniging PSV/supportersverenigingen;
- Stichting Jongeren nachtopvang;
- Politie;
- Stichting Basiseducatie;
- KNVB;
- Diverse club- en buurthuizen;

Op het terrein van hulpvragen wordt doorverwezen.

Bij	Naar
Psychiatrische problemen ----->	RIAGG (verloopt moeizaam)
Zware drugsproblematiek ----->	HAD
Opvangproblematiek ----->	Odulpha
Nachtopvangproblematiek ----->	Politie of wegloophuis
Arbeidsproblematiek ----->	Start

2.18 JAC

(Geïnterviewd is dhr. P. Ploeger)

Doelstelling

- a. Informatie aan jongeren en jongvolwassenen bij vragen op materieel of immaterieel gebied;
- b. Hulpverlening en ondersteuning ten behoeve van jongeren en jongvolwassenen die in moeilijkheden zijn geraakt of dreigen te raken;
- c. Beïnvloeding van situaties in de maatschappij die ertoe bijdragen dat genoemde moeilijkheden voorkomen worden of de hulpverlening niet optimaal verloopt;
- d. Ondersteuning van jongeren en groepen jongeren die activiteiten ontplooiën op het terrein van zelfhulp of belangenbehartiging;
- e. Initiëren en helpen instandhouden van voorzieningen, projecten en samenwerkingsverbanden die tot verbetering van de positie van de doelgroep leiden en de kwaliteit van het stedelijke dienstverleningspatroon ten behoeve van jongeren en jongvolwassenen bevorderen;
- f. Voorlichting aan jongeren en jongvolwassenen over thema's die betrekking hebben op zelfstandig worden of die anderszins relevant zijn.

Deze doelstellingen worden gelegitimeerd door factoren die eigen zijn aan de ontwikkelingsfase waarin de leden van de doelgroep verkeren, gekoppeld aan hun zwakke rechtspositie en materiële positie.

Doelgroep

De **doelgroep** bestaat uit jongeren en jongvolwassenen (12-25 jaar). De keuze voor deze groep is gebaseerd op de behoefte bij deze categorie aan een laagdrempelige voorziening waarin zij zichzelf herkent, die oog heeft voor haar situatie, solidair is en deskundig op uiteenlopende probleemgebieden.

Aanbod

1. Hulpverlening;
2. Voorlichting;
3. Nevenactiviteiten; vooral bestaande uit overlegvormen waarin JAC ondermeer vormen van belangenbehartiging ontplooit (los van individuen); daarnaast initiatieven onderneemt en bestuurlijke activiteiten ontplooit ten aanzien van voorzieningen voor jongeren.

Hulpverlening is onder te verdeling in:

1. Baliecontact;
2. Vervolghulpverlening;
3. Pleegzorg;
4. Ambulante hulpverlening begeleid wonen;
5. Sociale vaardigheidstraining;
6. Zelfstandigheidsgroep 'meiden op kamers';
7. Allochtonenoverleg;
8. Kleine werkgroep prostitutie.

Relatie met de doelgroep van het onderzoek (jongeren in achterstandssituatie)/ervaringen

Het JAC heeft jaarlijks (balie)contacten met $\pm$ 1.000 hulpvragers waarvan ruim 900 jongeren in de leeftijd van 15-25 jaar.

Het JAC krijgt 't meest te maken met huisvestings- en onderdakproblematiek (30%), financiële problemen ($\pm$ 30%) en relationele problemen met ouders ($\pm$ 30%). JAC-medewerkers zorgen ervoor dat jongeren die geen dak boven het hoofd hebben ergens onderdak komen. Het JAC adviseert, informeert, ondersteunt en begeleidt. Het JAC heeft op jaarbasis contact met enkele honderden Turken en Marokkanen. 25 à 30% van de cliënten die zich aan de balie melden zijn allochtonen. Bij de langdurige hulpverlening is dit percentage hoger: 40 à 45%. Het kost tijd een vertrouwensrelatie met hen op te bouwen. Geïnterviewde benoemt zijn cliënten als multi-probleemjongeren. Hun hulpvragen hebben betrekking op huisvesting, verblijfstitel, politie en financiële zaken (sociale voorzieningen). Met name ten aanzien van de Turken en Marokkanen geldt volgens geïnterviewde dat het aanbod niet aansluit op de vraag.

Het JAC krijgt in toenemende mate te maken met gokverslaafden.

Verhouding met andere instellingen

Het JAC verwijst vaak, met name naar opvangvoorzieningen, bureau voor rechtshulp, GSD, huisvestingsinstantie, weghoophuis, AMW, verslavingszorginstellingen (zoals Srefi Japi, CAD, HAD). Verder participeert het JAC in allerlei werkgroepen en overlegvormen (zoals op terrein van vrouwen, werkgelegenheid, begeleidde kamerbewoning, cliëntenraad GSD).

In deze overlegstructuren heeft zij veelal een initiërende rol.

Het JAC onderhoudt intensieve contacten, ondermeer met:

- Stichting Jeugd en Gezin;
- Stichting Jeugdhulpverlening;
- Dynamo;
- Buurtwerk Eindhoven;
- Eindhovens Psychologisch Instituut (met wie het gaat fuseren);
- Woningbouwvereniging (over concrete gevallen).

BIJLAGE 3: ANALYSE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Hieronder volgt een korte analyse van een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden waarbij een of meerdere stedelijke instellingen zijn betrokken. De samenwerkingsverbanden bestaan nog of zijn inmiddels weer afgesloten. De samenwerkingsverbanden zijn beschreven ten aanzien van doel, betrokkenen, activiteiten, knelpunten en succesfactoren.

Retour

Doelen:

- Het op buurtniveau ontwikkelen van een methode om crimineel gedrag van met name Turkse jongens van 14-17 jaar te corrigeren.
- Het geven van intensieve psychosociale behandeling en begeleiding van de doelgroep.
- Het verbeteren van de maatschappelijke positie van de doelgroep.

Betrokkenen:

- Buurtwerk Eindhoven
- Stichting Jeugd en Gezin

Dit project is niet tot uitvoering gebracht, hoewel op papier bijna alles uitputtend was geregeld. Ook de subsidie was rond. In het laatste stadium van voorbereiding ontstond er op bestuursniveau een meningsverschil over de vraag wie uiteindelijk eindverantwoordelijk was voor de bij het project betrokken justitiële klanten.

Project: Groep van 40

Doel:

- Voor veertig opgepakte Marokkaanse en Turkse jongens die individueel met verschillende instellingen een relatie bleken te hebben, op basis van uitwisseling van gegevens door die instellingen een individueel behandelingsplan opstellen. Het behandelingsplan moet in het werken met de cliënt niet vrijblijvend uitgewerkt worden.

Betrokkenen:

Uitvoerend werkers van

- Gemeentepolitie
- Stichting Reclassering Oost Brabant
- Reclassering Leger des Heils
- Stichting Jeugd en Gezin
- Dynamo

- Integrale project Oud Woensel
- JAC

Dit project is inmiddels ten einde. Rond de groep van veertig zijn geen bijeenkomsten meer gepland. Het project is redelijk succesvol geweest. De samenwerking is op vrijwillige basis opgezet, naar aanleiding van een specifieke gebeurtenis. De kracht van de samenwerking was gelegen in het uitgangspunt, namelijk dat het samenwerkende gezelschap (bestaande uit werkers op uitvoerend niveau) het belang van de cliënt heeft laten prevaleren boven het belang van de instelling. Uit de eerste evaluatie is gebleken dat de deelnemers ondermeer als positief punt hebben ervaren dat men elkaar goed heeft leren kennen. Als knelpunt is naar voren gekomen dat sommige betrokkenen geen trouwe bezoekers van de bijeenkomsten bleken te zijn of weinig inbreng hadden en dat er soms nieuwe gezichten verschenen. Daardoor was de continuïteit van de bijeenkomsten problematisch. Deelnemers aan het project hebben ervaren dat de informatie die binnen het project van belang was uit de eerste hand afkomstig moest zijn.

**WORE: Werkgroep Ontwikkelingsbeleid
Randgroepenwerk Eindhoven**

Doelen:

- 1 Het ontwikkelen van beleid met betrekking tot het randgroepgebeuren. Zo mogelijk actief en initiërend.
- 2 Het kritisch volgen en bewaken van plaatselijke ontwikkelingen voor het randgroepenwerk (belangen behartigen).
- 3 Het profileren van de werkgroep.
- 4 Het realiseren van praktische voorzieningen (bijvoorbeeld: sportsteunpunt).
- 5 Daar waar nodig een afvaardiging regelen naar organisaties die van belang zijn.

Betrokkenen:

- Dynamo
- Buurtwerk Eindhoven
- Srefi Japi

Voor dit project is na een aanloopfase (zonder concreet plan) een uitvoerig werkplan gemaakt waarin ondermeer alle onderwerpen zijn genoemd waarmee WORE zich wilde bezighouden:

- deskundigheidsbevordering;
- outdoor-programma's;
- arbeidsinpassing;
- drugsbeleid;
- jongerennachttopvang;
- onderwijs;
- voetbalvandalisme;
- huisvesting;
- landelijke beleidsontwikkelingen;
- contacten met werkgroep Jeugd en Justitie;
- gezondheidszorg.

Een aantal zaken uit dit plan is ter hand genomen (er is bijvoorbeeld een werkplan gemaakt, een gezamenlijk beleid ontwikkeld), andere zaken zijn blijven liggen. Ook zijn er later in nieuwe werkplannen nieuwe onderwerpen bijgekomen (bijvoorbeeld randgroepmeiden) of bestaande onderwerpen veranderd. Er zijn incidenteel subgroepen gevormd die een bepaald onderwerp ter hand hebben genomen. Een van deze werkgroepen heeft het sportsteunpunt gerealiseerd.

Uiteindelijk is de WORE-groep als zodanig opgeheven. Niet alle onderwerpen zijn daarmee van tafel geveegd, er zijn immers een aantal zaken op de rails gezet (onder andere voetbalvandalisme, jongerennachtopvang).

Kenmerkend voor de werkgroep WORE is geweest:

- WORE had zeer ambitieuze plannen die op de schouders lagen van enkele functionarissen die gezien hun werkzaamheden buiten WORE om te kampen hadden met beperkte tijd, energie en inzet.
- In de praktijk bleken de onderwerpen inhoudelijk en organisatorisch zoveel invalshoeken te hebben dat de WORE-deelnemers veel tijd kwijt zijn geraakt aan het inventariseren en stroomlijnen van de bestaande en de wenselijke situatie. Er is veel tijd gaan zitten in het verzamelen van informatie, de terugkoppeling met de achterban en het 'de neuzen dezelfde kant op laten wijzen'.
- De WORE begon als werkgroep zonder concreet werkplan of inhoudelijk reglement. Deze situatie is in de loop van de jaren toegesloegen naar een strakke formalisering van plannen en activiteiten. Dit alles onder druk van de omstandigheid dat een van de WORE-deelnemers steeds moeilijker tot actieve deelname te bewegen was. Uiteindelijk leidde de strakke formalisering tot het opstappen van een van de deelnemers, en daarmee viel voor de overige deelnemers de basis onder de werkgroep weg.

Praktische brug tussen
'droom en daad'¹

Doelen:

Dit samenwerkingsverband tussen drie instellingen van de ambulante jeugdhulpverlening is met financiële middelen van het ministerie van WVC opgezet om de jeugdhulpverlening gezamenlijk aan te pakken. "De hulp dient zo vroeg mogelijk plaats te vinden, zo licht mogelijk van vorm te zijn, zo kort mogelijk van duur, zo dicht mogelijk bij huis" (Tussen Droom en Daad, p.21).

Betrokkenen:

- Stichting Jeugd en Gezin
- JAC
- Stichting Jeugdhulpverlening

¹ Dit samenwerkingsverband is genoemd naar de eindrapportage van de Interdepartementale Werkgroep Ambulante en Preventieve voorzieningen voor hulpverlening aan Jeugdigen (IWAPV, 1984) met de titel 'Tussen Droom en Daad', wat op zijn beurt weer verwijst naar het gedicht "Het Huwelijk" van Willem Elsschot.

Om tot het uiteindelijke samenwerkingsverband te komen werden conferenties en workshops gehouden.

Het samenwerkingsverband is in een 14-tal projecten gegoten met een looptijd van globaal een jaar. De projecten zijn gericht op een specifiek doel, maar ook worden zij beschouwd als middel om een methode van werken te oefenen (projectmatige aanpak) en om het samenwerken tussen (werkers van) instellingen als zodanig te oefenen. Het projectmatig werken betekende een werkuitvoering in fasen, waarvan de operationele doelen, samenstelling en leiding van de projectgroep, de middelen, de benodigde externe relaties en tijdsplanning op een projectkaart werden beschreven. Iedere fase moest uitmonden in een concreet voorstel aan de stuurgroep. Voorbeelden van projecten:

- registratie
- intake
- uithuisplaatsing
- allochtonen
- alternatieve sancties
- politiecontacten
- interne pr

De gezamenlijke regie en verantwoordelijkheid moest worden gerealiseerd via een gezamenlijke groep: de stuurgroep (per instelling: 1 bestuurslid, maximaal 3 werkers, 1 coördinator/directeur). De stuurgroep moest worden 'gepreadviseerd' inzake voorstellen uit de projectgroep door een coördinatorenoverleg. De autonomie van de afzonderlijke instellingen van het samenwerkingsverband werd niet aangetast. Voor de zomervakantie komt het definitieve evaluatieverslag van dit samenwerkingsverband uit. Uit het concept van dit verslag blijkt dat sommige projecten tot een concreet resultaat hebben geleid. Er zijn plannen gemaakt, men heeft hulpmiddelen ontwikkeld of is gevorderd met de uitvoering ('proefdraaien'). Als positieve factor is vaak de goede sfeer en de gegroeide betrokkenheid bij het werk van anderen genoemd. Andere projecten verliepen minder succesvol (bijvoorbeeld het project 'allochtonen' vanwege diepgaande verschil van mening tussen de betrokken instellingen). Eén van de grootste struikelblokken bleek de methode van werken (een gefaseerde, sterk gestructureerde opzet). De creativiteit van de deelnemers werd hierdoor sterk aan banden gelegd. In dit werkveld is men gewend associatief te werken. Ook waren de continuïteit van de projectgroep (veel uitval/wisseling van deelnemers), de cultuurverschillen en het ontbreken van een draagvlak binnen de instelling belemmerde factoren.²

² Ondanks de knelpunten verloopt dit samenwerkingsverband beter dan het gedicht, waarin wat betreft de naamskeuze naar verwezen wordt. Hierin beschouwt een man zijn reeds jarenlange echtverbintenis en overweegt zijn vrouw dood te slaan ("Het Huwelijk" van Willem Elsschot).

Gokverslavings-werkgroep

Doelen:

- preventie;
- methodieontwikkeling;
- beleidsbeïnvloeding.

Betrokkenen:

- Buurtwerk Eindhoven (onder andere project Oud-Woensel)
- Dynamo
- Stichting Jeugd en Gezin
- Srefi Japi
- Gemeentepolitie
- CAD
- JAC

De werkgroep is opgericht om het toenemende probleem van gokverslaving onder de doelgroep in kaart te brengen en om een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen. De werkgroep is inmiddels opgeheven. De doelen zijn bereikt. Er is cursusmateriaal voor hulpverleners ontwikkeld en er zijn affiches en folders gemaakt. Ook is er geld ter beschikking gesteld waarmee het CAD aan de slag gaat. De vrijblijvende constructie leverde wel eens problemen op: een continue deelname vanuit de instellingen was niet gegarandeerd.

Stichting Jongeren Nachtopvang

Doel:

Inrichting en exploitatie van een voorziening voor de opvang van de doelgroep gedurende de nachtelijke uren.

Betrokkenen:

- Stichting voor Jeugd en Gezin
- Stichting Jeugdhulpverlening
- JAC
- Stichting Thomas de Villanova
- Leger des Heils
- Gemeentepolitie
- Wegloophuis
- Dynamo

De activiteiten van de stichting liggen stil. Er is thans een onderzoek gaande naar de omvang van dak- en thuisloze jongeren. In de begeleidingscommissie voor dit onderzoek heeft een aantal vertegenwoordigers uit de stichting zitting.

Prostitutie-werkgroep

Doel:

Belangenbehartiging van prostituées (onderzoeken van problemen/vragen en signaleren van knelpunten in hulpverlening).

Betrokkenen:

- JAC
- GGD
- Gemeentepolitie
- Gemeente
- MWE (Maatschappelijk Werk Eindhoven)
- Rode Draad

De werkgroep loopt goed. Het initiatief voor deze werkgroep komt van de uitvoerende werkers van de betrokken instellingen. Het belang van de prostituée (en niet het instellingsbelang) staat voorop. Het is een thema waarop niets ontwikkeld was in Eindhoven. De deelnemers aan dit overleg krijgen medewerking op beleidsniveau.

Incestplatform

Doel:

1. Methodiek ontwikkelen binnen de instellingen voor incestslachtoffers.
2. Verkorten van de lijnen tussen de verschillende hulpverleningsinstellingen.

Er wordt getracht een drie-sporenbeleid te ontwikkelen: er moet zich één instelling c.q. persoon op de dader, één op het slachtoffer en één op het gezin gaan richten.

Betrokkenen:

- JAC
- Stichting Jeugdhulpverlening
- Politie
- Stichting voor Jeugd en Gezin
- De Sprankel
- RIAGG
- Reclassering
- VSK (Vereniging tegen seksuele kindermishandeling binnen het gezin)
- Raad voor de Kinderbescherming
- Bureau Vertrouwensarts
- Telefonische hulpdienst
- Medisch Kinderdagverblijf 'Tomteboe'

Het platform dat inmiddels enkele jaren functioneert bestaat uit een groot aantal betrokkenen met eigen belangen en verschillende visies op de incestproblematiek. Hierbij dient verder te worden

opgemerkt dat het gezamenlijk ontwikkelen van een methodiek met zeer diverse instellingen al bij voorbaat nauwelijks mogelijk lijkt. Dit betekent dat één en ander moeizaam verloopt. Een positieve factor is dat betrokkenen inmiddels vertrouwen hebben gekregen in elkaars werkwijze.

Voetbalvandalisme

Doel:

Het ontwikkelen van een sociaal-preventieve aanpak van het vandalistisch gedrag van voetbalsupporters.

Betrokkenen:

- Gemeente
- P.S.V.
- Supportersvereniging P.S.V.
- Gemeentepolitie
- Dynamo
- Twee supporterscoördinatoren

De betrokkenen zijn tevreden over de wijze waarop wordt overlegd en samengewerkt. Wel zouden ze meer draagvlak binnen de club willen zien. Naast bestuurlijke ondersteuning door het bestuur wordt gedacht aan meer uitvoerende en facilitaire ondersteuning door spelers, trainer en supportersvereniging.

Ondanks de zeer uiteenlopende belangen van de verschillende betrokkenen verloopt de samenwerking - wellicht mede door de concrete doelstelling - goed.

1. **Huisvesting:**
Niet of niet permanent (1x per 3 maanden verhuizen) gehuisvest c.q. woningzoekend zijn, of wonend in een PCG-wijk (Woensel West/Kruidenbuurt) of in wijken waarin permanent wordt verhuisd (1x per 3 maanden).
2. **Arbeid:**
Geen werk of een combinatie van ongeschoold werk/geen werk hebben, waarin veel wordt gewisseld (dat wil zeggen: niet langer dan een half jaar bij één baas).
3. **Scholing:**
Geen/afgebroken voortgezette schoolopleiding.
4. **Gezondheid:**
Eigen gezondheid systematisch ondermijnen door gezondheidsbedreigende activiteiten als drank/druggebruik en lichamelijke verwaarlozing.
5. **Vrije tijd (sport, muziek):**
Geen bezoek club/buurthuis en/of zit niet op een vereniging van culturele of sportieve aard.

2.3 Activiteiten tweede fase

In deze fase is zoveel mogelijk informatie verzameld over de doelgroep en over het voorzieningenniveau voor de doelgroep. In dit verband zijn in deze fase zowel nota's, rapporten, verslagen en brochures geanalyseerd als interviews gehouden met instellingen en 'sleutelpersonen'. De interviews met de sleutelpersonen hebben de bedoeling gehad informatie te verzamelen over jongeren die buiten de traditionele hulpverlening vallen maar wel binnen het gezichtsveld komen van bijvoorbeeld de wijkagent of ambulante werkers.

Ten behoeve van deze fase zijn - in het licht van de in de eerste fase aangebrachte operationalisaties - de in 2.1 geformuleerde centrale onderzoeksvragen onderverdeeld in de volgende subvragen:

1. Hoeveel jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden zijn er in Eindhoven?
2. Welk (hulpverlenings)aanbod hebben instellingen op welke leefbaarheidsgebieden van de doelgroep?
3. Welke (hulpverlenings)instellingen hebben constructieve contacten met jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden?
4. Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) wordt het (hulpverlenings)contact binnen korte tijd verbroken en wat is daarvan de reden?
5. Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden hebben (hulpverlenings-)instellingen géén contact en waar zijn deze jongeren te vinden?
6. Welke redenen zijn er waarom (hulpverlenings-)instellingen helemaal geen contact hebben met jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden?

7. Hoe ziet de huidige samenwerking van de (hulpverlenende) instellingen eruit?
8. Bestaat er behoefte aan (optimalisering van) samenwerking tussen de instellingen?

De resultaten van de onderzoeksvragen 1 tot en met 6 zijn in de tussenrapportage aan de orde geweest en worden in deze geïntegreerde eindrapportage in hoofdstuk 3 (en bijlage 1 en bijlage 2) behandeld. De resultaten van de onderzoeksvragen 7 en 8 zijn in de derde fase verder uitgewerkt en aangescherpt.

Met behulp van de begeleidingscommissie is een lijst samengesteld van de (personen van) instellingen die voor een interview moesten worden benaderd. Daarvan zijn in januari in totaal ruim 35 personen van 19 instellingen geïnterviewd. Hieronder bevonden zich ook de sleutelfiguren. Met name de keuze van personen van de instellingen is overgelaten aan de begeleidingscommissie.

Met uitzondering van de afdeling Statistiek en Onderzoek van de gemeente zijn alle geïnterviewde instellingen betrokken bij het onderzoek omdat zij direct of indirect met de doelgroep te maken hebben. Tevens zouden zij relaties met elkaar kunnen onderhouden in het kader van hun betrokkenheid bij de problematiek.

Aan geïnterviewden is ook gevraagd of zij zich in de definitie en begrippenkader van de doelgroep konden vinden.

Een aantal geïnterviewden wenste dat een extra 'leefbaarheids-gebied' werd toegevoegd, namelijk zelfredzaamheid/sociale vaardigheden. Hier komen we in hoofdstuk 3 op terug.

De directeur van de Federatie woningbouwcorporatie gaf er de voorkeur aan de huisvestingsachterstandgebieden in verband met stigmatisering omzichtig te benoemen; hij zag achterstand in huisvesting als een relatief begrip.

Van de aldus verkregen lijst heeft één persoon geweigerd (Gemeentelijke Kredietbank). Eén instelling (Srefi-Jepi) en buurtwerkers in de regio Tongelre en regio Gestel zijn niet geïnterviewd.

De definitieve lijst van de geïnterviewde instellingen ziet er als volgt uit:

1. Dynamo
2. JAC
3. Stichting Buurtwerk Eindhoven
4. Buurtwerkers uit 4 regio (uitgezonderd Tongelre en Gestel)¹
5. Wijkagenten uit 2 regio's²
6. Jeugdservicebureau
7. Huize Odulpha
8. Stichting Jeugd en Gezin
9. Hulp aan druggebruikers
10. RIAGG
11. Afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente
12. Coördinatoren voetbalvandalisme
13. Projectburo
14. Dienst Onderwijs Beroep en Arbeid
15. Start
16. HALT Buro Eindhoven

¹ + ² Deze zijn niet alleen als hulpverleners maar vooral als sleutelfiguren aangemerkt.

17. CAD

18. Afdeling Reclassering van het Leger des Heils

19. Federatie Woningbouwcorporaties

Alle geïnterviewden hebben enthousiast meegewerkt, rapporten verschaft en tijd besteed aan het beantwoorden van onze vragen. Dit betreft met name het projectburo, dat op onze vragen naar specifieke cijfers snel en vakkundig reageerde.

De interviews met de functionaris van de afdeling Statistiek en Onderzoek van de gemeente en met de directeur van de Federatie van de woningbouwcorporaties hebben gediend om cijfermateriaal over de doelgroep te verzamelen.

Na een verzoek van de begeleidingscommissie zijn de concept-interviewverslagen aan de respondenten ter becommentariëring voorgelegd. Vijftien instellingen hebben - meest kleine - correcties in de tekst aangebracht. Het resultaat daarvan is opgenomen in bijlage 1.

Voor de interviews is een vragenlijst gemaakt die is opgezet in 5 delen:

Deel 1: algemene informatie.

Deel 2: uitleg (operationalisatie) doelgroep en leefbaarheidsgebieden.

Deel 3: vragen betreffen de het aanbod van de instelling voor de doelgroep.

Deel 4: vragen betreffende het gebruik van het aanbod door de doelgroep.

Deel 5: vragen betreffende samenwerking van de instelling met andere instellingen ten behoeve van de doelgroep.

Spoedig na de start van de interviews bleek dat de onderzoeksofzet en de onderzoeksvragen soms té optimistisch waren geformuleerd.

Door het ontbreken van kwantitatieve gegevens (hetzij omdat er niet/nauwelijks wordt geregistreerd, hetzij omdat registraties die wél plaatsvinden onvoldoende antwoord kunnen geven op onze specifieke vragen) of omdat geïnterviewden geen antwoord wisten op een aantal van onze vragen bleken de volgende onderzoeksvragen slechts zeer summier te beantwoorden:

(-1) Hoeveel jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden zijn er in Eindhoven?

(-4) Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) wordt het (hulpverlenings-)contact binnen korte tijd verbroken en wat is daarvan de reden?

(-5) Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden hebben (hulpverlenings-)-instellingen geen contact?

(-6) Welke redenen zijn er waarom (hulpverlenings-)instellingen helemaal geen contact hebben met jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden?

Een en ander betekent dat we meer te weten zijn gekomen over het aanbod dat uiteenlopende instellingen doen aan (ondermeer) jongeren uit de doelgroep dan over de doelgroep zelf. We komen hier uitgebreid op terug in hoofdstuk 3 en de bijlagen 1 en 2.

2.4 Activiteiten derde fase

De derde fase is begonnen met een bespreking met de begeleidingscommissie van de resultaten van de tweede fase (doelgroepanalyse en infrastructuur) aan de hand van de door de onderzoekers geschreven tussenrapportage.

Deze bespreking leidde ondermeer tot het advies aan de onderzoekers zich te concentreren op de mogelijkheden van samenwerking van stedelijke instellingen.

"Vanuit de begeleidingscommissie wordt gesteld dat fricties tussen instellingen vaak stedelijk optreden. Daarom is het belangrijk dat op stedelijk niveau een niet vrijblijvend netwerk bestaat dat het mogelijk maakt op buurniveau flexibele netwerken tussen uitvoerend werkers te laten functioneren." (Verslag begeleidingscommissie van 10 april 1990).

Op basis van bovenstaande zijn in de derde fase de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- Aan de hand van bestaande literatuur wordt een algemene kenschets gegeven van het fenomeen 'netwerk'. De projectontwikkelaar heeft een landelijke inventarisatie gepleegd ten aanzien van bestaande gestructureerde (succesvolle) samenwerkingsverbanden/netwerken (onder andere Groningen, Helmond, Enschede). De onderzoekers hebben - om overlap te voorkomen - zich niet verdiept in mogelijke leerpunten die uit deze initiatieven te destilleren zijn. Wel zijn een aantal bestaande Eindhovense samenwerkingsverbanden geanalyseerd (zie bijlage 3) aan de hand van:
 - interviews met de leden van de initiatiefgroep (BWE, JAC en Dynamo);
 - interview met één van de belangrijke samenwerkingspartner van het JAC: de Stichting Jeugd en Gezin;
 - notulen en verslagen van samenwerkingsverbanden.
- Interviews gehouden met de leden van de initiatiefgroep (BWE, JAC, Dynamo) en met de Stichting Jeugd en Gezin, om inzicht te verkrijgen in hun ideeën ten aanzien van een te ontwikkelen netwerk in het algemeen en het doel van een dergelijk netwerk in het bijzonder. Dit laatste punt is met name van belang in verband met het onderzoeken van het al dan niet aanwezig zijn van doelconvergentie.
- Interviews gehouden met twee contactpersonen (een medewerker van de gemeente, hoofd MCZW, en een medewerker van de Inspectie Jeugdhulpverlening) met het doel een sterkte/zwakte analyse van het netwerk te maken evenals de kansen en de bedreigingen en aanbevelingen ten aanzien van de organisatorische invulling van het netwerk.

Deze onderzoeksactiviteiten moesten leiden tot het antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Wat moet het doel zijn van een stedelijk netwerk?
- Wie moeten bij een stedelijk netwerk worden betrokken?
- Voor wie (doelgroep) gaat het stedelijk netwerk werken?
- Hoe ziet de sterkte-zwakte analyse van het stedelijk netwerk eruit? (mogelijke knelpunten, succesfactoren).

3 RESULTATEN DOELGROEPANALYSE EN INFRASTRUCTUUR

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de eerste twee fasen van het onderzoek samengevat in de vorm van de beantwoording van de eerste acht onderzoeksvragen.

De eerste onderzoeksvraag luidt:

1. **Hoeveel jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden zijn er in Eindhoven?**

In bijlage 1 is een uitgebreide analyse van de doelgroep jongeren in een meervoudige achterstandssituatie gegeven. Er is uitgegaan van de doelgroep en de indicatoren voor achterstand op één of meerdere leefbaarheidsgebieden. In deze bijlage worden feitelijke gegevens, maar ook schattingen gepresenteerd.

Helaas kunnen we geen exacte aantallen noemen. In bijlage 1 is beschreven dat jongeren die achterstand hebben op de leefbaarheids-gebieden gezondheid, en justitiële contacten hebben bijna altijd ook achterstand op huisvesting en/of arbeid en scholing.

De meest exacte cijfers die we boven tafel hebben gekregen betreffen arbeid en scholing. Er zijn ruim 900 jongeren (tot 25 jaar) kansarm, omdat zij langdurig werkloos zijn en zeer weinig scholing hebben. Ongeveer 200 van deze jongeren zijn jongeren uit een etnische minderheden. Turkse jongens en meisjes zijn in deze etnische minderheidsgroep van kansarmen oververtegenwoordigd.

Voor wat betreft huisvestingsachterstand gaan we uit van de duizenden ingeschreven woningzoekenden (jongeren tot 25 jaar) bij de federatie van woningbouwcorporaties, maar ook van de 900 hulpvragen die het JAC jaarlijks op dit terrein bereiken. In hoeverre jongeren met achterstand op huisvesting ook horen tot de groep met achterstand op arbeid/scholing is niet bekend.

Een duidelijk cijfer kan dus niet genoemd worden. Wel kan gesteld worden dat er voldoende jongeren zijn in een achterstandssituatie om de extra aandacht (netwerkontwikkeling) te rechtvaardigheden.

Het betreft immers een ernstig problematische groep.

Als absolute ondergrens kunnen de 900 jongeren van het projectburo gehanteerd worden. Vanwege de mogelijkheid van dubbeltellingen kunnen de cijfers van de andere instellingen hier niet bij opgeteld worden.

2. **Welke (hulpverlenings-)aanbod hebben (hulpverlenings-)instellingen op welke leefbaarheidsgebieden van de doelgroep?**

Het antwoord op deze onderzoeksvragen is verkregen door vertegenwoordigers van 19 instellingen te interviewen en jaarverslagen, werkplannen en ander ter beschikking gesteld materiaal van de instellingen te analyseren. In bijlage 2 is een beschrijving opgenomen van de geïnterviewde instellingen, aan de hand van de doelstelling, de doelgroep, het aanbod van de instelling, de relatie met de doelgroep van het onderzoek en de verhouding met andere instellingen.

Hieronder volgt per leefbaarheidsgebied een rij instellingen die daarop actief is en het aanbod.

Vooraf enkele opmerkingen:

1. Niet alle (hulpverlenings)instellingen zijn benaderd. Dit betekent dat de hier gepresenteerde opsomming geen reflectie is van de sociale (hulpverleningskaart) van Eindhoven. Het is wél een kader waarbinnen de min of meer belangrijkste hulpverleningsinstellingen opereren.
2. 'Hulpverlening' is een breed begrip dat door de geïnterviewde personen en in de door ons bestudeerde werkplannen verschillend wordt ingevuld. Onder hulpverlening zijn allerlei activiteiten verstaan zoals:
advisering, voorlichting, ontmoeting, bemiddeling, begeleiding, opvang, interventie, dienstverlening etc.
In de hierna gepresenteerde opsomming is het aanbod in termen van hulpverlening zo veel mogelijk gespecificeerd op basis van uitspraken van geïnterviewden of van de termen die in de relevante stukken gevonden zijn. Dat betekent dat het (hulpverlenings-)aanbod per leefbaarheidsgebied in verschillende termen is 'verpakt'. Voor uitgebreide informatie op dit punt verwijzen we naar bijlage 2, waarin per instelling een uitgebreide beschrijving is opgenomen.
3. In de beschrijving van het aanbod wordt alleen ingegaan op de aard en niet op het onderscheid hoofd- of neventaak. Bovendien wordt ook geen uitspraak gedaan over de waardering van het aanbod.
4. In de hierna gepresenteerde opsomming is de (wijk)politie niet opgenomen. De politie heeft wel contact met jongeren die binnen de doelgroep vallen, maar verleent geen hulp op het niveau waarop de andere genoemde instellingen zich bewegen. Hoogstens adviseert (en verwijst) ze. Vanuit haar deskundigheid die gebaseerd is op jarenlange politie-ervaring in een wijk of een buurt participeert de politie wel in uiteenlopende overlegstructuren. Zij wordt tenminste vaak gevraagd om 'mee te denken'. Dit geldt met name voor het overleg binnen buurten.

Huisvesting

Instelling

JAC

Huize Odulpha

Buurtwerkers Oud Woensel

Stichting Jeugd en Gezin

Dynamo

AanbodAdvisering/bemiddeling/
begeleiding

Opvang/begeleiding

Bemiddeling

Bemiddeling

Bemiddeling

Arbeid/Scholing

Instelling

Stichting Buurtwerk Eindhoven
Afdeling Buurtwerkplaatsen
Werkplaatsen - Oud Woensel
- Nieuw Woensel
- Stratum
- Strijp

Buurtwerkers Nieuw Woensel

Buurtwerkers Oud Woensel

ESKAWEЕ STRIJP

Projectburo

Start

Dynamo
(ook allochtone jongeren)

Stichting Jeugd en Gezin

HAD

JAC

AanbodArbeidsinpassings-
Activiteiten

Verwijzing

Huiswerkbegeleiding

Educatieve Activiteiten
Spijbelpreventie
Bemiddeling bij werkprobleem
Meiden-leerproject
Hulpverlening

Huiswerkbegeleiding
Hulp/dienstverlening

Hulp/dienstverlening
Bemiddeling/begeleiding

Bemiddeling hulpverlening
(scholing)

Begeleiding
Scholing

Verwijzing

Verwijzing

Bemiddeling/informatie/
advisering/begeleiding

Gezondheid

Instelling

Buurtwerker Oud Woensel

Buurtwerk Nieuw Woensel

Buurtwerk Stratum

HAD Begeleiding

RIAGG

CAD

Dynamo

JAC

Aanbod

Themaprogramma's

Themaproducties

Hulpverlening

Psychosociale hulpverlening

Behandeling verslaving (géén
gokverslaving!) preventie/
hulpPreventie-activiteiten,
hulpverlening. Specifieke
aandacht (hulp) voor
verslavingsproblemen

Advies

Vrije tijd

Instelling

Buurtwerkers Nieuw Woensel

Buurtwerkers Oud Woensel
(voor allochtonen + autochtonen)

Buurtwerk Stratum

ESKAWE STRIJP

Jeugdserviceburo

Dynamo
(ook allochtone jongeren)

HAD

Supporterscoördinatoren

AanbodContactlegging, signalering
doelgroepanalyse

Musical/sport

Sport

Soos/Sport

Ondersteuning

Sociaal/culturele activiteiten
in 't kader van ontmoeting/
contactlegging/recreatie/
sport doelgroepanalyse

Verwijzing

Voetbal

Justitiële contacten

Instelling

Buurtwerkers Oud Woensel

Buurtwerkers Stratum

Stichting Jeugd en Gezin

Voetbalcoördinatoren

HALT

Reclassering

JAC

met name allochtonen

AanbodBelangenbehartiging
hulpverlening

Hulpverlening

Hulpverlening/bemiddeling

Preventieve activiteiten

Bemiddeling

Bemiddeling

Bemiddeling/begeleiding
(verblijfstitel)

Zelfredzaamheid/Sociale vaardigheden

Instelling**Aanbod**

Stichting Buurtwerk
 Eindhoven - Oud Woensel
 - Nieuw Woensel
 - Stratum
 - Strijp

Sociale vaardigheden

Buurtwerk Oud Woensel

Themaprogramma's

Buurtwerk Nieuw Woensel

Themaprogramma's

ESKAWEE STRIJP

Hulp/dienstverlening

Huize Odulpha

Begeleiding

Stichting Jeugd en Gezin

Hulpverlening/bemiddeling

RIAGG

Psychosociale hulpverlening

Start

Hulpverlenings(cursussen)

Reclassering

Begeleiding

Dynamo
 (ook allochtone jongeren)

Preventie
 Emancipatorische activiteiten

JAC
 (ook voor allochtonen)

Hulpverlening/advisering/
 training

HAD

Begeleiding

Projectburo

Begeleiding (etnische
 minderheden)

3. Welke (hulpverlenings) instellingen hebben constructieve contacten met jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden?

Het exacte aantal jongeren dat wordt bereikt door een (hulpverlenings)instelling is niet altijd bekend. De registratie van de betrokken instellingen laat in de meeste gevallen te wensen over. Soms is het totaal aantal bezoekers van een instelling wél bekend, maar niet het aantal dat gebruik maakt van meer specifieke activiteiten.

Vast staat dat bijna alle geïnterviewde (hulpverlenings)instellingen (op z'n minst) contacten hebben met een deel (groter of kleiner) van de Eindhovense jongeren in een sociale maatschappelijke achterstand. Alleen het Haltburo heeft deze contacten waarschijnlijk niet. Het Jeugdserviceburo heeft deze contacten overigens alleen indirect. Hier volgt het doelgroepbereik per instelling.

Instelling	huis vest.	arbeid schol.	vrije tijd	gezond heid	just cont.	sociale vaard. heden	doelgroepbereik (op jaarbasis) 15-25 jaar
Buurtwerk Eindhoven: Buurtwerk- plaatsen		x				x	± 200 jongeren: 54% =m 46% =vr; 2/3 Ned. 1/3 niet Nederlands.
JW regio: - Nieuw Woensel		x	x	x		x	± 160 jongeren: 70% =m 30% =vr; 2/3 Ned. 1/3 niet Nederlands.
- Oud Woensel		x	x	x	x	x	± 120 jongeren: 70% =m 30% =vr; 90% Turks.
- Stratum			x	x	x		± 40 jongeren 2/3 Turks 1/3 Ned.
ESKAWEE STRIJP		x	x			x	± 200 jongeren: 2/3 Ned 1/3 niet Ned.
Soos voor							35 Mar. jongens.
CAD				x		x	± 40 jongeren: 70% Ned. 30% niet Ned.; 90% jongens.
Reclassering					x	x	± 30 jongens: 95% Ned. 5% niet Ned.
Dynamo	x	x	x	x		x	± 800 jongeren: 70% Ned. 30% Marokkaans.
JAC	x	x		x	x	x	± 900 jongeren: 70% Ned. 30% niet Ned. (Turken, Marokkanen).
Huize Odupha	x					x	± 60 jongeren: ± 30% niet Ned. 70% Ned.
Projectburo		x				x	Honderden voor- trajecten ± 150 niet etn. minderheden.
Start		x				x	± 300? jongeren.
HAD		x	x	x		x	27 Marokkaanse druggebruikers.
RIAGG				x		x	± 2000 jongeren: 0-21 jaar.
Stichting Jeugd en Gezin	x	x		x	x	x	Apart project voor Marok. jongens. Vrijwillig: ± 150 jongeren; 2/3 Ned. 1/3 Sur. Antil. In verband met justitiële maatregel: ± 450 jongeren.
Sup.coörd.			x			x	150 Ned. jongeren

4. Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) wordt het (hulpverlenings)contact binnen korte tijd verbroken en wat is daarvan de reden?

Uit de interviews onder (hulpverlenings)instellingen is weinig bekend geworden over jongeren waarmee binnen korte tijd het contact wordt verbroken.

Er zijn wel meer algemene opmerkingen in deze richting gemaakt. Deze opmerkingen betreffen ook vaak onderzoeksvraag 5 en 6.

5. Met hoeveel en welke jongeren (kenmerken) die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden hebben (hulpverlenings)instellingen géén contact en waar zijn deze jongeren te vinden?

6. Welke redenen zijn er waarom (hulpverlenings)instellingen helemaal geen contact hebben met jongeren die aan de doelgroepomschrijving beantwoorden?

Daarom worden de onderzoeksvragen 4, 5 en 6 gecombineerd -in zeer algemene termen- beantwoord.

Daarbij dient vooraf te worden opgemerkt dat de vraag naar de reden waarom instellingen geen contact hebben met jongeren uit de doelgroepomschrijving beantwoord zou kunnen worden op basis van een onderzoek onder de jongeren. Instellingen zelf kunnen vaak alleen maar gissen naar de redenen waarom jongeren niet komen.

Het Buurtwerk Eindhoven (buurtwerkplaatsen) constateert dat 16,17 en 18 jarigen moeilijk te motiveren zijn voor de arbeidsinpassingsactiviteiten. Vooral het bereik onder Turkse meisjes is gering. Tot slot is (hard)druggebruik een contra-indicatie voor deelname. Het jongerenwerk Nieuw Woensel bereikt meisjes boven de 18 niet meer. Het jongerenwerk in Oud Woensel mist Nederlandse jongeren, omdat er Turkse jongeren komen (drempel). In de regio Stratum komen te weinig meisjes, en zelfs geen enkel Turks of Marokkaans meisje. Huize Odulpha weert verslaafde jongeren of jongeren die niet bereid zijn hun best te doen hun dakloze situatie te veranderen. De geïnterviewde van HAD merkt op dat zijn constructieve contacten met (Marokkaanse) jongeren voortkomen uit een vertrouwenspositie die hij ten opzichte van zijn jongeren inneemt. Zoiets kost zeer veel tijd. Dat merkt ook de geïnterviewde van het JAC op. Zijn contacten met honderden Turkse en Marokkaanse jongeren zijn het gevolg van het feit dat hij het vertrouwen heeft van deze groepen. Dat vertrouwen is mede gegroeid door behaalde successen (regelen van huisvesting, bemiddelen bij het verkrijgen van een verblijfstitel etc.). Geïnterviewde merkt op dat de behoefte aan hulpverlening van deze groepen vele malen groter is dan het (beperkte) aanbod op dit terrein. Voor het JAC geldt dat het contact wordt verbroken als het JAC niet aan de verwachtingen kan voldoen of als de hulpverlener de hulpvrager niet bevalt. Jongeren die geen gebruik willen maken van het RIAGG aanbod, hoewel zij daarvoor in principe wel in aanmerking komen, hebben misschien last van drempelvrees.

Maar ook is opgemerkt dat het **gebrek aan motivatie** om zich te laten behandelen voor het RIAGG een contra-indicatie is. Het projectbureau werkt met specifieke doelgroepen. En wordt geconstateerd dat de jeugdwerkloosheid afneemt maar dat er wel een structurele problematische groep overblijft van enkele honderden, ('harde kern') die zeer moeilijk aan werk kan worden geholpen. Eén van de grootste problemen bij deze groep is dat ze **onvoldoende arbeidsrijp** zijn, hetgeen wil zeggen dat ze een aantal essentiële normen en waarden in intermenselijk verkeer mist (**gebrek aan sociale vaardigheden**). Dat constateert ook de reclassering. 50% van de jongeren waarmee contact wordt onderhouden recidiveert, door maatschappelijke omstandigheden, gecombineerd met het onvermogen 'zichzelf te redden', (dus **gebrek aan zelfredzaamheid**) dat wil zeggen: buiten het justitiële circuit te blijven.

Ook bij uitzendbureau Start wordt de groep jongeren die (na inschrijving) weer afhaakt ($\pm$ 50 per maand) gekenmerkt door **gebrek aan motivatie** (terugschrikken voor werk), **te weinig sociale vaardigheden of risicovol gedrag** (contacten met justitie/drugs-/drankmisbruik). Het CAD bereikt **weinig meisjes**, omdat deze instelling voor meisjes **te hoogdrempelig** is. Overigens mocht het CAD tot voor kort **geen gokverslaafden** helpen.

Samenvattend kan gesteld worden dat, hoewel uit de interviews in de tweede fase geen compleet beeld verkregen wordt, er wel een aantal 'witte plekken' uit naar voren komen, namelijk:

- Als we per leefbaarheidsgebied analyseren blijkt vooral dat het aanbod op het leefbaarheidsgebied 'arbeid' nog verder uitgebreid dient te worden, en dan met name voor de jongeren van 16-17-18 jaar (de moeilijk te motiveren groep). Een betere afstemming tussen arbeidsbureaus, projectbureau, Dynamo, vormingscentrum de Rotonde, opleidingsinstituten en buurtwerk wordt wenselijk geacht.
- Wat betreft het leefbaarheidsgebied 'gezondheid' wordt het aanbod rond (gok)verslaving onvoldoende geacht. De aanpak van verslaafde Marokkaanse jongens is voldoende. Wel is het wenselijk om de aanpak meer op elkaar af te stemmen (CAD, JAC, Dynamo (HAD)).
- Als we het aanbod per doelgroep nader bekijken blijkt dat het aanbod voor meisjes in het algemeen, en Turkse meisjes in het bijzonder, onvoldoende wordt geacht.

7. Hoe ziet de huidige samenwerking van de (hulpverlenende) instellingen eruit?

In bijlage 2 is per instelling kort aangegeven of de betreffende instelling contacten onderhoudt en/of samenwerkt met andere instellingen. Opvallend is dat er op dit moment in Eindhoven al heel veel wordt samengewerkt, maar ook dat samenwerkingsverbanden meestal geen lang leven beschoren zijn.

8. Bestaat er behoefte aan (optimalisering van) samenwerking tussen de instellingen?

De meeste instellingen hebben een duidelijke behoefte aan optimalisering van de samenwerking. Ze noemen hierbij een aantal duidelijke knelpunten en aanbevelingen, namelijk:

1. Er wordt door bijna alle instellingen die zijn geïnterviewd op verschillende niveaus samengewerkt (vaak niet geformaliseerd).
2. De samenwerkingscontacten zijn vaak gebaseerd op persoonlijke contacten van medewerkers van verschillende instellingen. Als medewerker X van instelling Y echter in een andere werkkring Z gaat werken, dan kan dit betekenen dat de samenwerking tussen instelling Y en instelling A verbroken wordt en een samenwerking ontstaat tussen instelling Z en instelling A. Dat betekent dat er per instelling er een vast aanspreekpunt moet zijn, formeel gekoppeld aan een bepaalde functie en niet min of meer toevallig aan een bepaald persoon.
3. Binnen sommige instellingen dient een betere taakverdeling gemaakt te worden: juiste vrouw/man op de juiste plaats. Een medewerker die zeer goede resultaten behaalt in de hulpverlening met individuele cliënten hoeft nog niet geschikt te zijn om dit uit te dragen in een samenwerkingsverband.
4. Hulpverleningsinstellingen zeggen beter samen te werken met andersoortige instellingen als bijvoorbeeld politie en scholen. Samenwerking tussen diverse instellingen die op een terrein opereren is lastiger (bedreigend).
5. Samenwerking kost tijd en energie, waar een duidelijk rendement tegenover dient te staan. Instellingen moeten het idee hebben dat samenwerking duidelijk bijdraagt aan de oplossing van een probleem.
6. Er bestaat grote behoefte samenwerkingsvormen aan te gaan die een positief effect hebben op het eigen werk. Zo wil men bijvoorbeeld meer overleg over individuele jongeren die niet alleen bij de eigen instelling maar ook bij de andere instellingen rondlopen (een netwerk rond individuele jongeren).
7. Buurtvoorzieningen zijn van mening dat stedelijke voorzieningen meer decentraal zouden moeten opereren.
8. Samenwerking dient niet vrijblijvend te zijn, maar duidelijk geformaliseerd.

4 AANBEVELINGEN NETWERK

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk staat beschreven dat de onderzoeksvragen uit de tweede fase slechts ten dele konden worden beantwoord². In de tussenrapportage is voornamelijk ingegaan op het aanbod van de instellingen (zonder dat er sprake is van een volledige sociale kaart). Onvoldoende konden we antwoord geven op de vraag met welke jongeren het hulpverleningscontact verbroken wordt en om welke redenen en met welke jongeren de geïnterviewde instellingen geen contact hebben.

Het niet complete beeld uit de tweede fase heeft gevolgen voor de inrichting van de derde fase. In een bijeenkomst van de begeleidingscommissie hebben de onderzoekers de leden een aantal mogelijkheden voorgelegd, namelijk:

- het (per buurt) completeren van de sociale kaart en de samenwerkingswensen en/of -problematiek beschrijven;
- om op basis van de aanwezige kennis van alle betrokkenen een keuze te maken. Op basis van de in de tweede fase het onderzoek verzamelde gegevens hebben de onderzoekers (mondeling) een voorzet geleverd ten aanzien van mogelijke netwerkvormen (het ontwikkelen van een stedelijk netwerk en een netwerk op buurtniveau).

De begeleidingscommissie heeft de onderzoekers gevraagd om de derde fase te gebruiken voor

1. een analyse van de bestaande samenwerkingsverbanden;
2. het leveren van een bijdrage aan een stedelijk netwerk.

ad 1. De samenwerkingsverbanden zijn geanalyseerd aan de hand van het verzamelde materiaal van de projectontwikkelaar, interviews met de initiatiegroepleden en een interview met de Stichting Jeugd en Gezin. Een weerslag van deze gegevens is opgenomen in bijlage 3.

ad 2. Alvorens een opzet te leveren voor een stedelijk netwerk wordt in de volgende paragraaf een korte omschrijving van een netwerk en een nadere situering van een netwerk gegeven. Deze omschrijving is mede gebaseerd op een model van een door de onderzoekers geraadpleegde externe senior organisatie-adviseur. Een aantal belangrijke voorwaarden om te komen tot een goed netwerk zijn vertaald in de volgende onderzoeksvragen:

1. In hoeverre wordt een netwerk wenselijk/noodzakelijk geacht?
2. Welke instellingen dienen in een netwerk te participeren?
3. In hoeverre is sprake van een gemeenschappelijk doel?
4. Wat is de doelgroep van het netwerk?
5. Wat zijn de belangen van de instellingen om te participeren in een netwerk?

² Over de tweede fase van het onderzoek is in de tussenrapportage verslag gedaan.

Deze onderzoeksvragen worden in de derde paragraaf, aan de hand van interviews met BWE, JAC, Dynamo en de contactpersonen beantwoord. Tevens wordt gebruik gemaakt van de bevindingen uit de bestaande en inmiddels afgeronde of opgeheven samenwerkingsverbanden. In een commentaar worden de belangrijkste conclusies van de onderzoekers beschreven.

Op basis van de beantwoording van de onderzoeksvragen, doen de onderzoekers als adviseurs een voorstel voor een netwerk.

In het laatste hoofdstuk wordt een takenpakket en een profielschets van de projectontwikkelaar beschreven.

4.2 Omschrijving netwerk

Een netwerk is:

- een semi-permanente associatie van organisaties
- waarbij alle betrokkenen (een deel van hun) taken, fondsen, menskracht en specifieke kwaliteiten bundelen
- gedurende een gehele cyclus van voorbereiding tot uitvoering
- om een maatschappelijk probleem op te lossen
- dat omvangrijk en complex is (te omvangrijk en te complex voor één organisatie)
- waarbij de betrokken organisaties hun identiteit en zelfstandigheid niet opgeven.

Nadere situering netwerk

Een netwerk is één van de mogelijke vormen van samenwerking tussen reeds bestaande organisaties. Het is bovendien een samenwerking in termen van positieve afstemming van de werkzaamheden van organisaties.³

Gerangschikt naar oplopende mate van onderlinge verstrengeling kunnen vijf mogelijke vormen van samenwerking tussen bestaande organisaties onderscheiden worden:

1. **Ad-hoc samenwerking** in projecten, waarbij de betrokken organisaties hun verantwoordelijkheden en eigendomsrechten behouden.
2. **Gestructureerde samenwerking** in projecten, waarbij de betrokken organisaties hun verantwoordelijkheden en eigendomsrechten geheel behouden, maar een geregeld overleg onderhouden en in sommige opzichten op elkaar kunnen rekenen.
3. **Een netwerk**, waarbij een aantal van elkaar onafhankelijke organisaties, met een duidelijke structuur met elkaar samenwerken aan een duidelijk omschreven probleem. De organisaties in het netwerk zijn van mening dat samenwerking een belangrijk instrument is voor de oplossing van dit probleem. De in een netwerk deelnemende instellingen zijn alleen bereid vrijwillig een proces van gezamenlijke besluitvorming ten aanzien van de problematiek aan te gaan, als

³ Er wordt van een negatieve afstemming gesproken als organisaties overeenkomen hoever hun domein reikt, en gezamenlijk een vorm vinden om grensconflicten te reguleren. Wij spreken van positieve afstemming wanneer bestaande organisaties mogelijkheden vinden om individuele activiteiten eenduidig te richten en gezamenlijk te bundelen.

daardoor wordt bijgedragen aan het behoud of uitbreiding van het eigen domein. De betrokken organisaties geven elkaar zicht in hun functioneren (sterke/zwakke kanten) en hun subsidiestromen.

4. Een **partnerschap**, waarbij de deelnemende organisaties eindverantwoordelijkheid en eigendomsrechten verleggen, maar niet afstaan. Hierbij wordt een deel van de menskracht, financiën, overige middelen en kwaliteiten gebundeld rond een deel van de functies en taken.
5. Een volledige **fusie**, waarbij de deelnemende organisaties hun eindverantwoordelijkheden en eigendomsrechten volledig afstaan aan een nieuw in het leven te roepen organisatie.

4.3 Beantwoording onderzoeksvragen derde fase

1. In hoeverre wordt een netwerk wenselijk/noodzakelijk geacht?

BWE stelt dat ze gebaat zijn bij goede contacten, want ze hebben doorgeleidingsmogelijkheden nodig.

Dynamo zegt andere partners nodig te hebben voor een gewichtigere afstemming in verband met hiaten en overlap in het (hulpverlenings)aanbod.

Het JAC vertelt dat een netwerk noodzakelijk is om zaken op elkaar af te stemmen, met name ten opzichte van jongerenwerkers van BWE of Dynamo.

Een van de contactpersonen is geen sterk voorstander van een vaste overkoepelende netwerkstructuur. Hij verwacht meer effect van ad-hoc samenwerkingsverbanden met specifieke, concrete thema's. De andere contactpersoon acht een stedelijk netwerk niet noodzakelijk. Een verdere onderlinge afstemming tussen instellingen vindt hij wel positief.

Commentaar

- De opvattingen van BWE en het JAC liggen in elkaars verlengde. BWE heeft doorgeleidingsmogelijkheden voor hulpverlening aan zijn jongeren nodig en het JAC heeft een aanbod voor deze jongeren. Het JAC wil op haar beurt 'outreaching' werken en heeft daarvoor BWE nodig, die de contacten met jongeren in de buurten heeft. Het JAC en BWE lijken vooral op uitvoerend niveau van elkaar gebruik te willen gaan maken. Dynamo wil ook meer afstemming, niet alleen op uitvoerend niveau, maar vooral ook op beleidsniveau. Overigens ziet het JAC een gewichtiger onderhandelingspositie als positief neveneffect van een stedelijk samenwerkingsverband.
- De onderzoekers achten het optimaliseren van de vele reeds bestaande samenwerkingsverbanden zeer wenselijk. Een stedelijk netwerk kan hiertoe een bijdrage leveren.

2. Welke instellingen dienen in het netwerk te participeren?

Op deze onderzoeksvraag is in feite door de begeleidingscommissie antwoord gegeven. De wens is geuit een stedelijk netwerk te formeren, waarbij (in ieder geval) BWE, JAC en Dynamo betrokken zijn. Andere instellingen kunnen volgens de respondenten bij het

stedelijk netwerk betrokken worden op basis van concrete thema's (op projectbasis). De Stichting Jeugd en Gezin, een van de belangrijkste samenwerkingspartner van het JAC, stelt dat een van de succesfactoren voor een goed samenwerkingsverband het hebben van een concreet thema is (als voorbeelden noemen zij: allochtone jongeren en directieve thuishulp).

Commentaar

- De participatie van instellingen in een netwerk is sterk afhankelijk van het doel dat voor ogen wordt gesteld. Zoals hierna zal blijken is het doel voor de drie initiatiefnemers BWE, JAC en Dynamo nog niet duidelijk.
- In het algemeen kan gesteld worden dat aan een netwerk deelnemende instellingen op hun terrein hun sporen verdiend moeten hebben, waardoor ze elkaar iets kunnen bieden. Wat betreft de drie instellingen uit de initiatiefgroep is dit zeker het geval.

3. In hoeverre is er sprake van een gemeenschappelijk doel?

Gevraagd naar het doel van het netwerk, antwoordt:

BWE dat het hulpverleningsaanbod verbreed en verdiept moet worden.

Dynamo dat het hulpverleningsaanbod gespreid moet worden over jongeren in achterstandssituaties die thans niet worden bereikt. Verder stellen ze in het algemeen dat de kwaliteit van het aanbod verhoogd moet worden, onder andere door methodiekontwikkeling. Dynamo wil hun integrale aanbod verder uitbouwen.

JAC dat de financiële, organisatorische en inhoudelijke afstemming vergroot moet worden.

Eén van de contactpersonen is met name een voorstander van het ontwikkelen van netwerken rond individuele jongeren. Hij is van mening dat de hulpverlening vaak te laat op gang komt.

Samenwerking op uitvoerend niveau dient te leiden tot een vroegtijdige signalering van jongeren die in de problemen dreigen te geraken.

Commentaar

- Opvallend is dat de respondenten afzonderlijk wel, maar gemeenschappelijk geen doelstelling voor een netwerk paraat hebben, terwijl in de initiatiefgroep al meer dan een half jaar over het ontwikkelen van een netwerk gesproken wordt.
- Er bestaat geen duidelijke doelconvergentie. Een duidelijke voorwaarde is dat organisaties die van het netwerk deel uitmaken een gemeenschappelijk doel hebben.
- Wat betreft de doelstellingen voor een netwerk moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden naar:
 - . beleidsniveau (onderlinge afstemming van beleid; gezamenlijke actie richting gemeente/provincie/rijk; richtlijnen voor samenwerking op uitvoerend niveau) en
 - . uitvoerend niveau (een beter aanbod voor de doelgroep: hier herkennen we de oorspronkelijke doelstelling).
 Dit onderscheid wordt nog onvoldoende gehanteerd.

4. Wat is de doelgroep van het netwerk?

De doelgroep van het netwerk komt overeen met de doelgroep van dit onderzoek, namelijk jongeren in meervoudige achterstandssituaties.

Commentaar

- Bij de betrokkenen bestaat overeenstemming over de doelgroep van het netwerk.

5. Wat zijn de belangen van de instellingen om te participeren in een netwerk?

BWE is duidelijk gebaat bij goede contacten met andere instellingen. Voor de doelgroep van het netwerk organiseren zij groepsactiviteiten. Naast de sociaal culturele activiteiten vindt wel hulpverlening plaats, maar dit dient volgens de directie gelimiteerd te blijven. Voor de doorgeleiding naar andere instellingen zijn goede contacten noodzakelijk. Dynamo heeft belang bij een netwerk om hun integrale aanbod verder uit te breiden. Dynamo wil de onderlinge afstemming met andere instellingen verbeteren ten einde hiaten en overlap te minimaliseren en een gewichtigere onderhandelingspositie in te kunnen nemen.

Commentaar

- Zowel BWE, JAC als Dynamo hebben belang bij een (stedelijk) netwerk. De belangen zijn wel verschillend.
BWE en het JAC willen hun aanbod beter op elkaar laten aansluiten. Het JAC wil vooral de contacten op buurniveau uitbreiden om 'outreaching' en vindplaatsgericht te kunnen werken. De medewerkers van het JAC willen/kunnen niet buurtgericht werken. Het BWE zoekt naar laagdrempelige hulpverleningsvoorzieningen. Zeker het maatschappelijk werk, waarvoor ze wat betreft jongeren boven de 18 jaar aangewezen blijven, is te hoogdrempelig. Ook het JAC zal moeten proberen de drempel te verlagen.
Voor het JAC geldt dat ze een aanbod hebben en daar meer jongeren (die bij BWE en ook bij Dynamo zitten) van wil laten profiteren.
Dynamo heeft een andersoortig belang: ze willen hun integrale aanbod verder uitbreiden. Er is op beleidsniveau geen sprake van een belangentegenstelling, op uitvoerend wordt concurrentie gesignaleerd tussen Dynamo-BWE en Dynamo-JAC.
- Bij de onderlinge afstemming van het aanbod dient opgemerkt te worden dat elke instelling er belang bij heeft om een zo goed mogelijk aanbod te realiseren. Dit is en blijft het belangrijkste toetsingscriterium voor subsidiegevers. In opzicht verkeren zowel het JAC alsook (in mindere mate) Dynamo in een vragende positie ten opzichte van BWE. Het zal op beleidsniveau duidelijk moeten zijn welk aanbod JAC en Dynamo hebben (in de zin wat zij te bieden hebben voor jongeren waarmee BWE contact heeft) en visa versa.

- Bij BWE speelt de discussie in hoeverre de buurtwerkers op uitvoerend niveau, naast een sociaal cultureel aanbod ook een hulpverleningsaanbod mogen realiseren. De directie wil de hulpverlening gelimiteerd houden, terwijl een aantal uitvoerend werkers hier een andere mening over heeft.
- BWE en Dynamo willen zich beiden op het gebied van arbeid en scholing profileren. Dit kan leiden tot een belangentegenstelling.

Conclusies (sterkte/zwakte analyse van het netwerk)

Er bestaan nog vele onduidelijkheden ten opzichte van de invulling van het netwerk. De belangrijkste aandachtspunten voor de korte termijn zijn:

- **Doel** is vooralsnog onduidelijk. De eerste stap zal moeten zijn om tot doelconvergentie te komen.
Om de basis voor samenwerking te verduidelijken dienen de betreffende organisaties aan te geven waarin men zichzelf en de ander goed vindt (sterkte/zwakte analyse). Hieraan kan de vraag gekoppeld worden in welk opzicht/hoe een organisatie de andere deelnemende organisaties (dus niet zichzelf) sterker wil maken.
- In paragraaf 4.3 is bij vraag 5 aan de orde geweest dat het JAC en in mindere mate Dynamo in een min of meer vragende positie ten opzichte van BWE staan. Uit de interviews die gehouden zijn in de tweede fase van het onderzoek blijkt dat de uitvoerend medewerkers van BWE onvoldoende op de hoogte zijn van het aanbod en de mogelijkheden van het JAC. Omdat juist de uitvoerend medewerkers de jongeren naar het JAC zullen moeten doorgeleiden, zal het JAC zal aan de buurtwerkers van BWE duidelijk moeten maken wat zij de jongeren van BWE te bieden heeft. Er kan, voor alle medewerkers, een studiedag georganiseerd worden waarin men kennis neemt van elkaar mogelijkheden en onmogelijkheden.
- Er bestaat nog geen **organisatorische overeenstemming**. Dynamo wil niet alles te strak regelen. Een goede sfeer is wat hen betreft het belangrijkste. JAC en BWE willen veel duidelijker een contractuele opzet.
- De instellingen worden door verschillende **subsidiestromen** gefinancierd en daarmee ook ten dele gestuurd. De beleidsinhoudelijke afstemming kan hierdoor bemoeilijkt worden. Openheid van de drie partijen over financiële zaken en contacten met de gemeente/provincie/rijk is een belangrijke (start)voorwaarde.
- Als de drie organisaties gaan samenwerken loopt men de kans andere instellingen tegen zich in het harnas te jagen. Zeker ook vanwege het feit dat de drie instellingen gezamenlijk naar andere organisaties willen opereren. Dit risico kan geneutraliseerd worden door de overige instellingen die (grotendeels) bezig zijn op het terrein van de jeugdhulpverlening al zeer vroeg bij het netwerk te betrekken en daarmee een kans geven op een volwaardige positie binnen het netwerk. Gedacht moet worden aan de Stichting Jeugd en Gezin en eventueel de Stichting Jeugdhulpverlening. Het lijkt wenselijk het maatschappelijk werk voor jongeren boven de 18 jaar bij het netwerk te betrekken (RIAGG).

- Opvallend is dat de gemeente geen sturend beleid voert. In Eindhoven is ook (nog) geen sprake van een integraal jeugdbeleid. Het overleg tussen instellingen en de gemeente is samen met ontbinding van de Jeugdraad (een aantal jaren geleden) verdwenen. Wat betreft het opzetten van een netwerk stelt de geïnterviewde contactpersoon van de gemeente dat zij voorstander zijn van een netwerk op uitvoerend niveau (dichtbij de doelgroep). Onderlinge samenwerking tussen organisaties op beleidsniveau met als doel het verbeteren van het aanbod voor de jongeren vinden ze altijd wenselijk. Ze blijven ook wat dit betreft aan de zijlijn. Ze zeggen geen financiële ondersteuning van een dergelijk initiatief te kunnen/willen bieden. De onderzoekers zijn van mening dat er een betere wisselwerking moet plaatsvinden tussen gemeente en instellingen. Wat betreft het ontwikkelen van netwerken zijn ze niet op de hoogte van elkaars initiatieven.

4.4 Aanbevelingen netwerk

Op basis van de gepresenteerde onderzoeksresultaten willen de onderzoekers een voorstel presenteren voor het ontwikkelen van een netwerk. Vooraf dient benadrukt te worden, dat er nog niet voldaan is aan een aantal zeer essentiële voorwaarden voor de inrichting van een netwerk (onder andere doelconvergentie en geen onderlinge concurrentie positie). Ook bestaan er al vele samenwerkingsverbanden, wat niet wil zeggen dat de kwaliteit van deze samenwerking niet verbeterd kan/moet worden. In het volgende advies wordt een onderscheid gemaakt tussen een kernnetwerk en projectgebonden samenwerkingsverbanden.

Kernnetwerk

Deelnemers: beleidsmedewerkers van Dynamo, BWE, JAC, Stichting Jeugd en Gezin en een onafhankelijk voorzitter en een projectontwikkelaar.

Een onafhankelijke voorzitter wordt als een noodzakelijke voorwaarde gezien. Het gevaar bestaat anders dat er lange tijd gesproken wordt over de inrichting van een netwerk, terwijl er daadwerkelijk weinig gebeurt. Zeker gezien de belangentegenstellingen tussen de betrokken instellingen is het wenselijk om een deskundig, onafhankelijk persoon te hebben die knopen door kan hakken.

De projectontwikkelaar kan de organisatorische, inhoudelijke en administratieve werkzaamheden (zie ook hoofdstuk 5) voor zijn rekening nemen.

Stichting Jeugd en Gezin is naar de mening van de onderzoekers een participant van het netwerk, omdat zij een belangrijke bijdrage levert aan het hulpverleningsaanbod voor de jongeren in Eindhoven. De Stichting Jeugd en Gezin is zelf echter meer een voorstander van samenwerking rond een concreet thema, in plaats van rond algemene beleidszaken. Bezien moet worden of de Stichting Jeugdhulpverlening en/of het maatschappelijk werk bij het netwerk betrokken dienen te worden.

Overwogen dient te worden om iemand van de gemeente als participant, zonder beslissingsbevoegdheid, uit te nodigen, met als doel om een regulier overleg met de gemeente te garanderen. De gemeente zou gestimuleerd moeten worden om een integraal jeugdbeleid op te stellen.

De herinstelling van de Jeugdraad (suggestie van de directeur van BWE), die een aantal jaren geleden is wegbezuinigd, is volgens de contactpersonen een onhaalbare zaak. Reëler is dat het netwerk een deel van het oude werk van de Jeugdraad overneemt en dan met name op het terrein van de beleidsontwikkeling.

Doelgroep: jongeren in meervoudige achterstandssituaties.

De belangen van de doelgroep moeten voortdurend aan de orde komen in de afwegingen die worden gemaakt. De rechtvaardiging van activiteiten moet immers ontleend worden aan de mate waarin ze bijdragen aan de maatschappelijke positieverbetering van jongeren in een meervoudige achterstandssituatie. Aan de hand van registraties dient te worden getoetst in hoeverre de belangen van de doelgroep worden gediend.

Doel: op beleidsniveau signaleren van de belangrijkste ontwikkelingen op gemeentelijk/provinciaal en landelijk niveau, en het vertalen van deze ontwikkelingen naar uitvoerend niveau.

Een noodzakelijke voorwaarde is dat de betrokken instellingen openheid van zaken geven, over onder andere de ontwikkelingen binnen hun instelling, andere relevante ontwikkelingen en subsidiemogelijkheden.

Tijdsduur: De betrokken beleidsmedewerkers dienen een schriftelijke overeenstemming voor een bepaalde duur (bijvoorbeeld 1 jaar) aan te gaan vastgesteld in een contract.
Projectgebonden samenwerkingsverbanden

Deelnemers: medewerkers op uitvoerend niveau van die instellingen, die een aanbod hebben voor de betreffende doelgroep én de projectontwikkelaar. Dit kan een selectie zijn uit de volgende instellingen: JAC, Dynamo, BWE, Srefi Japi, Stichting Jeugd en Gezin, Stichting Jeugdhulpverlening, maatschappelijk werk, jongerenafdeling RIAGG, projectburo/arbeidsbureau, politie/justitie, Reclassering, CAD, HAD, Eskawee Strijp, Raad voor de Kinderbescherming, Wegloophuis, enz.

De projectontwikkelaar kan een administratieve, inhoudelijke en organisatorische bijdrage leveren aan de samenwerkingsverbanden (zie ook hoofdstuk 5). Vele samenwerkingsverbanden lopen stuk, omdat een aantal organisatorische zaken niet geregeld is. Door bijvoorbeeld de ontwikkelingen rond een betreffend thema op landelijk niveau te onderzoeken kan de projectontwikkelaar een inhoudelijke bijdrage leveren.

Verder kan de projectontwikkelaar, doordat hij bij veel samenwerkingsverbanden betrokken is en hij daardoor een goed overzicht heeft, de belangrijkste stedelijke ontwikkelingen inbrengen in het kernnetwerk.

Doelgroep: jongeren in meervoudige achterstandssituaties.

Doel: op uitvoerend niveau, rond een duidelijk thema met een concreet weergegeven doel, waarover de betrokkenen het eens zijn, een (praktische of theoretische) bijdrage leveren aan de positieverbetering van jongeren in meervoudige achterstandssituaties.

De projectontwikkelaar dient er voor zorg te dragen dat er een heldere, duidelijke doelstelling geformuleerd wordt, waar de betrokkenen het over eens zijn (doelconvergentie).

Tijdsduur: van te voren dient afgesproken te zijn hoe lang het samenwerkingsverband zal bestaan. Als dit langer dan een jaar is dient er een tussentijdse evaluatie plaats te vinden.

5 TAKEN EN PROFIELSCHETS VAN EEN PROJECTONTWIKKELAAR

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal taken van de projectontwikkelaar voor de komende twee jaar beschreven. Deze taken kunnen in een werkplan verder uitgewerkt worden. Verder wordt ook een korte profielschets van deze projectontwikkelaar weergegeven.

5.2 Taken

1. Het **secretariaat** voeren van zowel het kernnetwerk als de samenwerkingsverbanden met andere instellingen (met concrete doelstellingen).
Deze secretaris dient zo integer mogelijk te functioneren. Dit betekent dat hij een onafhankelijke positie dient te hebben en bijvoorbeeld niet in dienst kan zijn van één van de in het netwerk participerende instellingen.
De taken van de secretaris kunnen worden onderverdeeld in:
 - organisatorische werkzaamheden:
 - . agenda opstellen;
 - . vergaderingen uitschrijven;
 - . checken of afspraken zijn nagekomen;
 - . op de hoogte houden van (nieuwe) subsidiekanalen.
 - administratieve werkzaamheden:
 - . notuleren van vergaderingen;
 - . notulen uitwerken en verzenden;
 - . inkomende en uitgaande post verzorgen.
 - inhoudelijke werkzaamheden:
 - . het volgen van beleidsmatige ontwikkelingen;
 - . nota's doornemen, selecteren en eventueel schrijven;
 - . signalen van het uitvoerend werk oppikken en uitwerken (bijvoorbeeld door het formeren van projectsamenwerkingsverbanden);
 - . ideeën ontwikkelen en uitwerken;
 - . jaarlijks een beleidsplan voor het kernnetwerk schrijven.
2. Verdere **informatieverzameling** over netwerkontwikkeling:
 - op theoretisch niveau door middel van het bestuderen van relevante literatuur;
 - op praktisch niveau door middel van het voeren van gesprekken met contactpersonen van bestaande netwerken in Nederland.

Hierbij dient niet uitsluitend gekeken te worden naar netwerken voor de doelgroep 'jongeren in meervoudige achterstandsituaties', maar ook naar netwerken op andere terreinen. Het opbouwwerk heeft bijvoorbeeld al een lange traditie van netwerken. Ook kan gedacht worden aan samenwerkingsinitiatieven rond het onderwijsvoorrrangsbeleid.

3. Koppeling netwerkinitiatieven in Eindhoven.

Het belangrijkste netwerkinitiatief op dit moment zijn de projecten 'helpen in eigen omgeving' van Van Susteren. Het wordt van belang geacht om meer inzicht te krijgen in deze projecten, ten einde de beide netwerkprojecten mogelijkerwijs aan elkaar te koppelen.

In Eindhoven worden in meerdere buurten cursussen gegeven door Van Susteren. Deze cursussen worden gefinancierd door de gemeente. Deze aanpak betreffende een netwerk rond individuele jongeren sluit goed aan bij een outreachende, vindplaatsgerichte manier van werken (is behoefte van het JAC). Een voordeel is dat het resultaat snel zichtbaar wordt. Een nadeel is dat deze cursus vijf weken duurt en juist een langere begeleiding wenselijk lijkt.

In korte tijd lukt het Van Susteren om medewerkers op uitvoerend niveau van diverse instellingen (bijvoorbeeld politie, scholen, jongerenwerk, CAD, HALT, supporterscoördinatoren) rond individuele jongeren met elkaar van gedachten te laten wisselen omtrent een concreet aanbod voor de betreffende jongere. Het uitgangspunt van Van Susteren is dat hulpverlening aan jongeren het best kan plaatsvinden in de eigen omgeving door mensen die voor hem belangrijk zijn. Het doel is om door middel van een 'netwerk rond een jongere' effectief en vindplaatsgericht samen te werken om concrete problemen van individuele jongeren op te lossen. De projectontwikkelaar kan een bijdrage leveren aan het ook op langere termijn continueren van deze samenwerkingsverbanden op micro-niveau. Een integratie van de initiatieven van de gemeente en het rijk (als subsidieverlener van dit onderzoek en project) is gewenst.

4. Het opzetten van een registratiesysteem voor instellingen. Uit de interviews, die in het kader van de tweede fase zijn gehouden is gebleken dat instellingen slechts beperkt zicht hebben op de aard en omvang van hun cliënten.

Het doel van deze registratie dient duidelijk omschreven te worden. Gedacht kan worden aan het verzamelen van:

- . feitelijke gegevens ten behoeve van plannings- en orderingsvraagstukken (kwantitatief);
- . gegevens over cliëntendoelgroepen waar men zich op richt, ten behoeve van de inhoud van de hulpverlening, van beleidsontwikkelingen, beleidsevaluatie of samenwerking met andere instellingen (kwalitatief).

In onderlinge samenwerking en onder gezamenlijke verantwoordelijkheid dienen de netwerkpartners hieraan te werken. Jaarlijks dient een kort overzicht gemaakt te worden van het belangrijkste aanbod per leefbaarheidsgebied per instelling. Door een goed registratiesysteem kan de onderlinge afstemming van de instellingen verbeterd worden. Hierbij is het van belang dat de sterke punten in het aanbod van de diverse instellingen duidelijker naar voren komen. Verder kan door een registratiesysteem zicht worden verkregen op lacunes of overlap wat betreft het aanbod van de verschillende instellingen op de verschillende leefbaarheidsgebieden en wat betreft de jongeren bij wie met het huidige aanbod onvoldoende resultaat behaald wordt.

5. **Samenwerkingsverbanden opzetten en het secretariaat voeren** voor de 'witte vlekken' in het aanbod in Eindhoven. De huidige 'witte vlekken' staan beschreven in hoofdstuk 5. Het betreft:
- . het leefbaarheidsgebied 'arbeid' en dan met name voor jongeren van 16-17-18 jaar (de moeilijk te motiveren groep) en meer in het bijzonder voor Turkse meisjes (zie ook tabel werkloosheid?);
 - . het leefbaarheidsgebied 'gezondheid': de verscheidene wijzen van aanpak van het CAD, het JAC en Dynamo (HAD) van verslaafde Marokkaanse jongens dienen beter op elkaar te worden afgestemd;
 - . het aanbod voor Turkse meisjes in het algemeen dient verbeterd te worden. Deze lacunes in het aanbod of in de nieuwe ontwikkelingen dienen door de kernnetwerkgroep gesignaleerd te worden.

Bij het nieuw formeren van samenwerkingsverbanden kan gebruik gemaakt worden van de registraties per leefbaarheidsgebied (zie punt 4), die de 'witte vlekken' aantonen. In het aanbod van de instellingen dient flexibel(er) op de steeds veranderende vraag van de doelgroep ingespeeld te worden.

Bij het opzetten van een samenwerkingsverband kan gebruik gemaakt worden van het volgende **stappenplan**:

Fase 1 Selectie vooraf door kernnetwerk

Activiteiten:

- Vaststellen wie belangen hebben bij mogelijke samenwerking.
- Vaststellen wie mogelijke participanten zijn (en vooral beantwoording van de vraag wie al samenwerken!).
- De doelstellingen van de participanten naast elkaar leggen en doelconvergentie bepalen.
- Vaststellen of de mogelijke participanten allen beter worden van gebundelde samenwerking in een netwerk (is een "synergetische uitkomst" te verwachten?).

Eindprodukt:

- Openingsnotitie van het secretariaat en uitnodiging aan potentiële participanten.

Fase 2 Voorbereidend werk met potentiële participanten

Activiteiten:

- Sterkte/zwakte analyse van het bestaande aanbod.
- Onderzoek van kansen en bedreigingen.
- Brainstorming van secretariaat met de potentiële participanten over technische en financiële haalbaarheid ("feasibility"), strategisch perspectief, inrichtings-elementen, personele consequenties (wie levert op welke wijze een bijdrage?), etc.

Eindprodukt:

- Besluit om door te gaan of te stoppen ("Go-No go").
- Als wordt besloten om door te gaan, wordt dat neergelegd in een schriftelijke intentieverklaring waarin de besluitvorming wordt toegelicht en nader beargumenteerd (een convenant).

Fase 3 Ontwerp

Activiteiten:

- Inrichting van het project.
- Vervaardiging van een samenwerkingscontract.

Resultaat:

Compleet projectplan dat door de betrokkenen aanvaard is.

Fase 4 Uitvoering

Activiteiten:

- Bewaking tijdpad.
- Bijsturing naar bevind van zaken (ondermeer naar aanleiding van politieke ontwikkelingen).
- Kwaliteitscontrole.
- Onderhouden van strategische contacten met de omgeving.

6. Het samenwerkingsverband zal met name gebruik moeten maken van de ervaringen die zijn opgedaan in de WORE (Werkgroep Ontwikkelingsbeleid Randgroepenwerk Eindhoven) (zie bijlage 2). Deze werkgroep lijkt wat betreft haar opzet namelijk het meest op een kernnetwerk (BWE, JAC, Dynamo en eventueel Stichting Jeugd en Gezin). De onderzoekers pleiten er op basis van de ervaringen met de WORE voor dat een kernnetwerk wordt aangevuld met een onafhankelijke voorzitter en secretaris en dat concretere doelstellingen, met middelen en tijdsplanning worden geformuleerd.

5.3 Profielschets

Op basis van het hiervoor genoemde takenpakket voor de projectontwikkelaar zou een projectontwikkelaar tenminste over de volgende kwaliteiten moeten beschikken:

- Motiveren, initiëren en stimuleren om instellingen met uiteenlopende belangen en visies op jongerenproblematiek bij elkaar te brengen.
- Een integere, vasthoudende, bemiddelende en deskundige rol spelen om betrokken instellingen die bij elkaar zijn gebracht bij elkaar te houden. De deskundigheid betreft zowel het werkveld (jeugdhulpverlening) als sociale vaardigheden (onderhandelings technieken, communicatieve vaardigheden, etc.).
- Actuele kennis van en inzicht in de sociale kaart van Eindhoven en dit kunnen gebruiken ten behoeve van een samenwerkingsverband.
- Uitstekende contacten met de organisaties en instellingen die in Eindhoven (mede) op het terrein van jeugdhulpverlening of aanverwante terreinen actief zijn.

BIJLAGE 1 RESULTATEN: DOELGROEPANALYSE

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de doelgroep 'Jongeren in een achterstandssituatie' gegeven. Er worden feitelijke gegevens, maar ook schattingen gepresenteerd. Die schattingen zijn voortgevloeid uit het feit dat er geen registraties worden bijgehouden op kenmerken die voor het onderzoek van belang zijn. Met name registraties met een onderscheid naar de leeftijdscategorie 15-25 jaar ontbreken. Onze belangrijkste bron (Statistisch jaarboek van de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente) hanteert meestal de leeftijdscategorie 15-29 jaar. Soms wagen we ons niet eens aan een schatting. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vraag hoeveel jongeren wonen in wijken waarin veel wordt verhuist. Er wordt wel geregistreerd hoeveel mensen (naar stadsdeel) zich vestigen en vertrekken maar niet hoe de verhuisbewegingen zijn op buurniveau. Dit betekent dat er over de mutatiegraad weinig bekend is. Overigens kan de Federatie van woningbouwcorporaties deze gegevens binnenkort wel leveren. Er is wel door een aantal geïnterviewden geopperd dat in/uit het Centrum en Woensel veel wordt verhuisd en dat deze wijken in dit opzicht opvallen. Strikt genomen zouden dan volgens onze doelgroepomschrijving jongeren die in het Centrum of Woensel wonen, een achterstand hebben op huisvesting en behoren tot de doelgroep van ons onderzoek. Dit leek ons een te ruwe constatering.

In dit hoofdstuk komen eerst enkele algemene cijfers betreffende opbouw bevolking, en jongeren naar leeftijd, geslacht, etniciteit en stadsdeel aan de orde. Vervolgens worden per leefbaarheidsgebied enkele cijfers en indicaties gepresenteerd.

1.2 Algemene achtergrondgegevens

Eerst iets over de bevolkingsopbouw van Eindhoven.

Eindhoven telt op 31 december 1988 191.057 inwoners, waarvan ± 11.000 de buitenlandse nationaliteit bezitten; 68% van deze buitenlanders is afkomstig uit landen buiten Europa. Er zijn bijna evenveel vrouwen als mannen.

De opbouw van de bevolking ziet er als volgt uit:

Tabel 1: Opbouw bevolking Eindhoven, leeftijd en geslacht

Leeftijdscategorie	Man abs	%	Vrouw abs	%
0-19 jaar	22.275	23	21.110	22
20-39 jaar	35.068	37	30.478	32
40-64 jaar	27.898	29	28.292	30
65 jaar en ouder	10.179	11	15.757	16
totaal	95.420	100	95.637	100

(Bron: Stadsgids Eindhoven 1989).

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing naar leeftijd en geslacht van jongeren in Eindhoven.

Tabel 2: Jongeren in Eindhoven van 15-25 jaar, naar leeftijd en geslacht

	Man	Vrouw
15	1.061	1.109
16	1.242	1.196
17	1.308	1.289
18	1.585	1.383
19	1.741	1.630
15 tot 19	6.937	6.607
20	1.901	1.697
21	2.010	1.662
22	2.017	1.763
23	2.146	1.740
24	2.190	1.783
20 tot 25	10.264	8.645
totaal 15-25	17.201	15.252

(Bron: Statistisch Jaarboek 1988 Gemeente Eindhoven)

Uit de tabel blijkt dat de leeftijdscategorie 15-25 jaar bevinden zich meer jongeren in de categorie 20-25 jaar, dan in categorie 15-20 jaar.

Bij de verdeling naar leeftijden hanteert het statistisch jaarboek in de meeste gevallen de leeftijdscategorie 15-29 jaar.

Tabel 3: Jongeren 15-29 jaar, naar stadsdeel

Stadsdeel	totaal aantal bewoners	jongeren 15-29 jaar	= % jongeren van totaal aantal bew. stadsdeel	= % van totaal totaal aantal jongeren 15-29 jaar
Centrum	1.608	745	47.3%	1.5%
Stratum	29.542	7.806	26.4%	15.4%
Tongelre	20.243	5.318	26.3%	10.5%
Woensel	91.200	24.050	26.4%	47.5%
Strijp	19.783	5.768	29.2%	11.4%
Gestel	28.433	6.982	24.6%	13.8%
Totaal	190.809	50.669		100.1%

(Bron: Statistisch Jaarboek 1988 gemeente Eindhoven)

Uit deze tabel - jongeren naar stadsdeel - blijkt:

- in alle stadsdelen met uitzondering van het centrum bestaan de bewoners voor ruim een kwart uit jongeren en oudere jongeren in de leeftijd 15-29 jaar;
- de meeste jongere en oudere jongeren van 15-29 jaar wonen in Woensel.

Overige opmerkingen naar aanleiding van tabel 3:

- Binnen het stadsdeel Woensel woont 3% van de leeftijdscategorie 15-29 jaar in wijk Woensel buiten Rondweg II.
- Binnen het stadsdeel bevindt zich ook PGC-wijk 't Groenewoud. In deze buurt woont 6.3% (van 15-29 jaar) van alle 15-29 jaar van 't stadsdeel.

Jongeren van 15-29 jaar naar geslacht en etniciteit

Het Statistisch Jaarboek hanteert ook de leeftijdscategorie 15-29 jaar, bij de tabel geslacht en etniciteit.

De categorie 'afkomstig uit Europese landen (uitzondering Nederland)' bestaat vooral uit Spaanse jongeren.

Tabel 4: Etnische minderheden in Eindhoven van 15-29 jaar naar geslacht

	Man 15-29 jaar	Vrouw 15-29 jaar
Europa (niet Ned.)	556	440
Turkije	693	736
Marokko	299	250
Suriname*	34	26
Overig (d.w.z. buiten Europa)	264	177
	-----	-----
totaal	1.846	1.629

(Bron: Statistisch Jaarboek 1988 Gemeente Eindhoven.)

Uit deze tabel blijkt ondermeer dat Turkse jongeren, met name vrouwen, sterk vertegenwoordigd zijn onder de etnische minderheden (41%).

1.3 Jongeren met achterstand op huisvesting

In het onderzoek is het volgende begrippenkader met betrekking tot achterstand op huisvesting gehanteerd:

Jongeren met achterstand op huisvesting zijn jongeren - in de leeftijd 15-25 jaar - uitgesplitst naar geslacht en etnische achtergrond - die:

1. niet/niet permanent gehuisvest (1x per 3 maanden) c.q. woningzoekende zijn of,
2. wonen in PCG-wijk of,
3. wonen in een wijk waarin permanent (1x per 3 maanden) wordt verhuist.

Over niet of niet permanent gehuisveste jongeren kunnen vooralsnog weinig betrouwbare gegevens worden gepresenteerd.

Enkele geïnterviewde instellingen hebben wel te maken met jongeren die voor (hulp bij -) onderdak bij hen aankloppen. De verzoeken om hulp voor onderdak komen bij sommige instellingen minstens enkele tientallen keren per jaar voor.

Het onderdakprobleem lijkt omvangrijk onder Turkse en Marokkaanse jongeren. Deze jongeren kloppen pas bij een hulpverlener aan als er een vertrouwensrelatie is opgebouwd.

De hulpverlener (van het JAC) die deze vertrouwensrelatie heeft meldt dat er wekelijks minstens een paar Turkse en Marokkaanse jongeren bij hem aankloppen met onderdakproblemen.

Woningzoekende jongeren

De federatie van woningbouwcorporaties meldt dat er 10.728 ingeschreven woningzoekenden zijn (in Eindhoven woonachtig, stand begin 1989). Ruim 30% van alle ingeschrevenen (dus niet alleen van de in Eindhoven woonachtigen) behoort tot de leeftijdscategorie tot 25 jaar.

50% behoort tot de leeftijdscategorie tot 29 jaar.

In Eindhoven blijkt 10% van alle jongeren tot 29 jaar woningzoekend.

In de volgende tabel zijn woningzoekenden in de leeftijd tot 29 jaar afgezet tegen stadsdeel waarin de aanvragers wonen.

Tabel 5: Ingeschreven woningzoekenden woonplaats Eindhoven naar stadsdeel en leeftijd (tussen haakjes het totaal aantal jongeren 15-29 jaar)

Stadsdeel waarin jongere woont	Leeftijdscategorie			Totaal tot 29
	tot 20	21-24	25-29	
Niet opgegeven	1	1	2	4
Centrum (745)	8	40	42	90
Stratum (7.806)	102	403	411	516
Tongelre (5.318)	91	236	224	551
Woensel (24.050)	362	1.211	988	2.561
Strijp (5.768)	79	256	263	598
Gestel (6.982)	<u>103</u>	<u>344</u>	<u>308</u>	<u>755</u>
totaal (50.669)	746	2.491	2.238	5.219

Bron: Rapportage Federatie van woningbouwcorporaties agglomeratie Eindhoven 15 november 1989).

Op stadsdeel niveau blijkt steeds $\pm 10\%$ van de jongeren tot 29 jaar woningzoekend. Over het geheel van woningzoekenden genomen blijkt dat de jongere woningzoekenden vooral uit Woensel komen, en de wat oudere woningzoekenden (21-24 jaar) uit Woensel, Stratum (en ook wel Gestel) afkomstig zijn.

Over de verhouding woningzoekende man/vrouw zijn geen registraties voorhanden.

Over etniciteit is voor wat betreft woningzoekenden het volgende bekend:

Er staan 343 jongeren tot en met 24 jaar ingeschreven bij de federatie die een niet-nederlandse afkomst hebben. Dit is vooral de Turkse afkomst.

'Wonend in PCG-wijk'

In de onderstaande tabel staan bewoners van 15-29 jaar van de twee PCG-wijken.

Tabel 6: Bewoners van 15-29 jaar PCG-wijk

PCG-wijk	15-29 jaar
't Groenewoud (Woensel-West)	1.508
Kruidenbuurt	1.016

Bron: Statistisch Jaarboek 1988 Gemeente Eindhoven).

'Wonend in wijk waarin waarin permanent wordt verhuist'

Er zijn vooralsnog geen gegevens over mutatiegraad op wijkniveau voorhanden.

1.4 Jongeren met achterstand op arbeid en scholing

In het onderzoek is het volgorde begrippenkader met betrekking tot jongeren met achterstand op arbeid gehanteerd:

- Jongeren, in de leeftijd 15-25 jaar uitgesplitst naar geslacht en etnische achtergrond;
- die geen werk hebben (werkloos zijn);
- of een combinatie van ongeschoold werk met geen werk hebben, waarin veel wordt gewisseld (dat wil zeggen: niet langer dan een half jaar bij één baas).

Omdat uit de interviews blijkt dat de werkloosheid en scholing nauw samenhangen, worden in deze paragraaf cijfers over werkloosheid en scholing gecombineerd gepresenteerd.

Als achterstand op scholing word beschouwd:

- geen of een afgebroken voortgezette opleiding.

Er zijn geen gegevens voorhanden over jongeren die - zonder voortgezette opleiding - ongeschoold werk doen.

Werkloze jongeren

Bij het Gewestelijk Arbeidsbureau Eindhoven (GAB werkt voor 't gewest Eindhoven) staan in december 1988 9.879 mannen en 6.896 vrouwen ingeschreven als werkloos. Naar leeftijdscategorie (een voor het onderzoek onhandige categorie is 23-49 jaar) is dit als volgt uitgesplitst:

**Tabel 7: Gewestelijk Arbeidsbureau Eindhoven
werkloze mannen en vrouwen naar leeftijd**

< 19 jaar	322 (188)	352 (32)
19-22 jaar	1.344 (362)	1.425 (688)
23-49 jaar	7.105	4.644
50-64 jaar	<u>1.108</u>	<u>475</u>
totaal	9.879 (550)	6.896 (920)

De cijfers tussen haakjes betreffen werkloze schoolverlaters

Bron: Statistisch Jaarboek 1988, Gemeente Eindhoven)

De werkloosheid onder jongeren tot 29 jaar in PCG-wijken ziet er als volgt uit:

Tabel 8: Werkloze jongeren 15-29 jaar in PCG-wijk

PCG-wijk	Totaal aantal jongeren 15-29 jaar	waarvan werkloos
't Groenewoud (Woensel West)	1.508	138 (= 9%)
Kruidenbuurt	1.016	103 (= 10%)

Geen werk, laag geschoold, kansarm

Er zijn ruim 2.000 werkloze Eindhovense jongeren tot 25 jaar. Dat is 6,2% van de leeftijdsgroep tot 25 jaar. Onder deze jongeren bevindt zich een zeer kansarme groep van laag opgeleiden (alleen lagere school, of lagere school met afgebroken LBO): 965. (= 3%). Ook als je langer dan 1 jaar als werkloos/werkzoekende staat ingeschreven wordt je over 't algemeen als zeer kansarm beschouwd. Dit betreft 688 jongeren (15-25 jaar). De meest kansarmen zijn de 374 jongeren van 15-25 jaar die alleen lagere school of afgebroken LBO hebben en bovendien langer dan 1 jaar staan ingeschreven¹.

¹ (Bron: Projectburo GAB/GSD Gemeente Eindhoven februari 1990)

In aanvulling op bovenstaande:

297 jongeren van 15-25 jaar ontvingen in 1988 een (bijstands)uitkering².

Er zijn 815 jongeren tot 23 jaar met afgebroken schoolopleiding (uitsluitend lagere school + eventueel een afgebroken LBO) en zonder werk. Bij de jongens is bijna 80% Nederlands bij de meisjes 70%. Binnen de groep etnische minderheden die dit betreft nemen Turkse jongens en vooral Marokkaanse en Turkse meisjes een opvallend (zorgelijke) plaats in, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Tabel 9: Werkloze jongeren in de leeftijd 14-23 jaar met lagere school en eventueel afgebroken LBO - naar geslacht en nationaliteit

	Man	Vrouw	Totaal
Nederland*	350	261	611
afk. uit Antillen	6	3	9
Molukken	5	3	9
afk. uit Suriname	5	4	9
Europa (uitz. Nederland)	4	4	8
Marokko	15	32	47
Turkije	57	63	120
Overig	6	4	10
totaal	444	371	815

*= Hieronder bevinden zich ook Surinamers/Antillianen die in Nederland geboren zijn.

Bron: Projectburo GAB/GSD gemeente Eindhoven februari 1990)

N.B.: Deze cijfers betreffen alle ingeschreven werkloze jongeren. Dynamo stelt echter dat binnen hun instelling al 75 werkloze Marokkaanse jongeren komen.

1.5 Jongeren met achterstand op gezondheid

Achterstand op gezondheid is in dit onderzoek als volgt omschreven:

- jongeren, uitgesplitst naar geslacht en etnische achtergrond;
- die de eigen gezondheid systematisch ondermijnen door gezondheids-bedreigende activiteiten als drank/druggebruik en lichamelijke verwaarlozing.

Er is weinig bekend geworden over jongeren die 'ongezond leven'. Sommige geïnterviewden hebben wel te maken met jongeren die zich te buiten gaan aan alcohol en/of drugs, of met gokverslaafden.

² (Bron: Statistisch Jaarboek 1988, Gemeente Eindhoven).

Drank/drugsmisbruik

Het Consultatiebureau Alcohol en Drugs heeft met 40 (voornamelijk) jongens contact in verband met verslavingsproblematiek (drank/drugs). Deze groep bestaat uit 60% nederlandse en 40% surinaamse jongens.

De ambulante werker van het HAD heeft contact met 27 Marokkaanse (aan cocaïne/heroïne verslaafde) jongeren van 15-25 jaar.

(Hiervan zitten er 7 bij het CAD voor methadonverstrekking). De functionaris van het HAD schat dat er 34 Marokkaanse jongeren verslaafd rondlopen. Hiervan zijn ± 25 ook gokverslaafd.

De afdeling Reclassering van 't Leger des Heils heeft contact met ± 12 jongeren tussen 18-25 jaar die drank en/of drugs gebruiken.

Ook gokverslaving wordt in dit verband genoemd.

Het RIAGG biedt (ondermeer) jongeren hulp als er sprake is van ernstige psycho-sociale en/of psychiatrische problematiek.

Voor wat betreft deze problematiek staan in 1988 753 jongeren (leeftijd: 0-21 jaar) - die in Eindhoven wonen - bij het RIAGG ingeschreven³.

De meest in het oogspringende kenmerken van problematiek bij de oudere jeugd is het ontbreken van contacten, drank/druggebruik, ontbreken van een dak boven het hoofd.

Ook binnen de instellingen die zich met jongerenwerk bezighouden (JAC, Dynamo, buurtwerkers) loopt een aantal jongeren rond die problemen hebben op het gebied van drank/druggebruik. De schattingen lopen uiteen van enkele jongeren, tot enkele tientallen jongeren per jaar. Voor de betreffende instellingen zijn deze problemen vaak onlosmakelijk verbonden met andere zaken. Het gaat vaak om multi-probleemjongeren uit multi-probleemgezinnen, aldus de geïnterviewde van het JAC, die zich vooral voor jongeren van etnische minderheden inspant.

Gokverslaafde jongeren:

In een recente rapportage van de afdeling Statistiek en Onderzoek van gemeente Eindhoven (december 1989) is het aantal geregistreerde probleemgokkers in 1989 (tot en met september) vastgesteld op 353 personen.

Problematisch gokken is niet direct een gezondheidsbedreigende activiteit, maar wordt hiermee wel in verband gebracht, omdat er in een bepaalde stadium van excessief gokgedrag sprake kan zijn van financiële, psychische en lichamelijke problemen.

De 353 cliënten staan bij diverse instellingen geregistreerd⁴.

³ (Bron: RIAGG Jaarverslag 1988).

⁴ Voornamelijk zelfhulpgroep Gamblers Anonymous (31%) en Jongerenwerk Buurtwerk Eindhoven (24%). Verder onder meer Maatschappelijk werk (12%) RIAGG (8%).